

FILOZOFICKÁ FAKULTA UNIVERZITY KARLOVY

Ústav jižní a centrální Asie

Michaela Kadlecová

Postavení žen v indonéské společnosti

The Social Status of Women in the Indonesian Society

Bakalářská práce

2019

Vedoucí práce: PhDr. Michaela Budiman, Ph.D.

Autor práce: Michaela Kadlecová

Studijní program: Historické vědy

Bakalářský studijní obor: Indonesistika

Vedoucí práce: **PhDr. Michaela Budiman, Ph.D.**

Pracoviště vedoucího práce: **Ústav jižní a centrální Asie**

Předpokládaný termín obhajoby: Zář 2019

Poděkování

Tímto bych chtěla poděkovat své vedoucí práce PhDr. Michaele Budiman, Ph.D. za pomoc, cenné rady a čas, který mi věnovala v průběhu zpracování mé bakalářské práce. Dále bych velice ráda poděkovala všem členkám organizace Feminis Yogya a krizovému centru Rifka Annisa za spolupráci při terénním výzkumu a dotazníkovém šetření.

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma: „Postavení žen v indonéské společnosti“ vypracovala samostatně, a že jsem řádně citovala všechny použité prameny a literaturu. Tato práce nebyla využita v rámci jiného vysokoškolského studia či k získání jiného nebo stejného titulu.

Souhlasím s trvalým uložením elektronické verze mé práce v databázi systému meziuniverzitního projektu Theses.cz za účelem soustavné kontroly podobnosti kvalifikačních prací. Potvrzuji, že tištěná i elektronická verze v Studijním informačním systému UK je totožná.

V praze dne 27. června 2019

Michaela Kadlecová

Anotace

Bakalářská práce na téma „Postavení žen v indonéské společnosti“ se v teoretické části zabývá společenským postavením žen a jejich rolami od pravěku až po novověk, feminismem a významnými ženskými hnutími a ženami indonéské historie. Praktická část má za úkol pomocí terénního výzkumu charakterizovat vybraná ženská hnutí působící na území Yogyakarta, vylíčit jejich funkce, cíle, služby a aktivity, a pomocí dotazníkového šetření zjistit, jaký pohled mají členky feministické organizace Feminis Yogya na život žen žijících v Yogyakarta.

The bachelor thesis „The Social Status of Women in the Indonesian Society“ deals in the theoretical part with the social status of women and their roles from prehistory to modern times, with feminism and significant women's movements and women of Indonesian history. The task of practical part is to use field research to characterize selected women's movements operating in the Yogyakarta territory, to describe their function, goals, service trades and activities, and using questionnaire survey, to find out what members of the feminist organization Feminis Yogya think about life of women living in Yogyakarta.

Klíčová slova

Antifeminismus, feminismus, Indonésie, společenské postavení žen, Yogyakarta, ženské organizace

Keywords

Antifeminism, feminism, Indonesia, women's movements, women's social status, Yogyakarta

Abstrakt

V bakalářské práci na téma „Postavení žen v indonéské společnosti“ se zabývám společenským postavením žen v indonéské společnosti s hlavním zaměřením na indonéské ženské organizace a hnutí a jejich dopad na budoucnost žen žijících v indonéském souostroví. V první kapitole práce pojednává o historickém vývoji sociálního statusu žen od pravěku po novověk a o jejich pozici vůči mužům, ve druhé kapitole je stručně definován feminismus, jeho dělení na tři vlny a vývoj ženských rolí podle francouzského filozofa Gillese Lipovetského. Třetí kapitola je již zaměřena na ženská hnutí v Indonésii, na jejich vznik, vývoj, demonstrace, na významné indonéské ženy a národní hrdinky, které se zasloužily o mnoho reforem v oblasti ženských práv a rovnoprávnosti žen a mužů. Praktická část je rozdělena do dvou částí, první část pojednává o terénním výzkumu, který je zaměřený na vybraná ženská hnutí a organizace, kterými se staly Feminis Yogya, Rifka Annisa a Indonesia Tanpa Feminis, působící ve městě Yogyakarta. Má za úkol zjistit, jaká je jejich funkce, cíle, služby, kampaně a aktivity. Druhá část pojednává o dotazníkovém šetření, jehož výzkumným vzorkem se stalo 11 členek organizace Feminis Yogya ve věku 21–30 let, jehož cílem je získat informace a autentický pohled na momentální společenské postavení dívek a žen žijících v Yogyakarta. Závěr stručně shrnuje celou bakalářskou práci a informace získané během výzkumu. Cílem této bakalářské práce je umožnit čtenáři nahlédnout do života indonéských žen.

Abstract

In this bachelor thesis „The Social Status of Women in the Indonesian Society“ I deal with the social status of women in the Indonesian society with the main focus on Indonesian women’s organisations and movements and their impact on the future of women living in the Indonesian archipelago. The first chapter deals with the historical evolution of women’s social status from prehistoric times to modern times and with the position of women towards men, the second chapter briefly defines feminism, its division into three waves and the female roles development according to the French philosopher Gilles Lipovestky. The third chapter is focused on women’s movements in Indonesia, their origin, development, demonstrations and important Indonesian women and national heroines, who have contributed to many reforms in the area of women’s rights and gender equality. The practical part is divided into two parts, the first part is about field research, which is focused on selected women’s movements and organisations operating in Yogyakarta, which are Feminis Yogya, Rifka Annisa and Indonesia Tanpa Feminis. The task of this field research is to find out what their actions, goals, services, activities and campaigns are. The second part contains a questionnaire survey whose research sample became representatives of Feminis Yogya, a young women at age 21–30. The goal of this questionnaire survey is to obtain information and authentic view of the current social status of girls and women living in Yogyakarta. The conclusion briefly summarizes the whole bachelor thesis and the information obtained during research. The aim of this bachelor thesis is to allow the reader to take a look into the lives of Indonesian women.

Obsah

Anotace	5
Klíčová slova.....	5
Keywords	5
Abstrakt.....	6
Abstract.....	7
Obsah	8
Úvod.....	8
TEORETICKÁ ČÁST	9
1. Postavení žen v historii	9
1. 1. Ženy v pravěku.....	9
1. 2. Ženy ve starověku	10
1. 2. 1. Ženský protest ve starověkém Římě.....	11
1. 3. Ženy ve středověku	12
1. 4. Ženy v novověku.....	12
1. 5. Ženy v 21. století.....	14
2. Feminismus.....	16
2. 1. Definice feminizmu	16
2. 2. Dělení feminizmu	17
2. 3. Ženské role	17
3. Historie ženských hnutí v Indonésii.....	19
3. 1. První zmínky o ženském aktivismu	19
3. 2. Vznik prvních ženských organizací	21
3. 3. Indonéská nezávislost a postkoloniální feminizmu	24
3. 4. Demokratické reformy a transnacionální feminizmu	26
3. 5. Úspěchy aktivistek v Indonésii	27
PRAKTICKÁ ČÁST	30
4. Terénní výzkum	30
4. 1. Projekt výzkumu	30
4. 2. Metodika výzkumu.....	31
4. 3. Interpretace výsledků terénního výzkumu	32
4. 4. Feministická organizace Femenis Yogya	32

4. 4. 1. Historie Feminis Yogya.....	32
4. 4. 2. Aktivity Feminis Yogya	33
4. 4. 3. Cíle Feminis Yogya	34
4. 5. Ženské krizové centrum Rifka Annisa	36
4. 5. 1. Služby a aktivity Rifka Annisy.....	37
4. 5. 2. Kampaně Rifka Annisy	40
4. 6. Antifeministická organizace Indonesia Tanpa Feminis	41
4. 6. 1. Cíle Indonesia Tanpa Feminis	41
5. Dotazníkové šetření	43
5. 1. Výzkumný vzorek	43
5. 2. Metody tvorby dat	45
5. 3. Interpretace výsledků	45
5. 4. Shrnutí výsledků dotazníkového šetření	55
Závěr	57
Seznam použité literatury	59
Seznam tabulek a grafů.....	64
Seznam příloh	64
Obrázky.....	65
Přílohy.....	76

Úvod

Téma bakalářské práce „Postavení žen v indonéské společnosti“ jsem si vybrala na základě svých zkušeností získaných při cestování po Indonésii, kterou jsem zatím navštívila třikrát. Můj nejdelší pobyt byl v rámci stipendijního programu BSBI – Beasiswa Seni dan Budaya Indonesia 2018 (Indonéské umělecké a kulturní stipendium 2018), který jsem strávila ve městě Makassar v provincii Jižní Sulawesi, při němž jsem poznala mnoho emancipovaných a soběstačných žen. Tato zkušenost ve mně vyvolala zvědavost ohledně historie sociálního statusu žen a indonéského feminismu natolik, že jsem se rozhodla svou práci věnovat právě tomuto tématu.

Tato bakalářská práce je rozdělena na teoretickou část obsahující 3 kapitoly a praktickou část, která se dělí na dvě části, na terénní výzkum a dotazníkové šetření. V teoretické části se primárně zaměřuji na společenský status žen a ženské spolky či hnutí vznikající napříč historií. V první kapitole se věnuji historii sociálního postavení žen od starověku po současnost, jestli a za jakým účelem se ženy sdružovaly do spolků či hnutí a zdali pořádaly protesty. Ve druhé kapitole jsem stručně definovala feminismus, jeho dělení a postupný vývoj ženských rolí. Třetí kapitola pojednává o ženských organizacích v Indonésii, zaměřuje se na významná ženská hnutí a hrdinky, které se zasloužily o mnoho reforem a úspěchů v oblasti školství, ženských práv a genderové rovnosti a ovlivnily tak budoucnost žen v Indonésii. Praktická část pojednává o současných hnutích v indonéském městě Yogyakarta, které jsem v průběhu své třetí cesty do Indonésie zkoumala. Osobně jsem se setkala se členy feministické organizace Feminis Yogya a navštívila krizové centrum Rifka Annisa, s cílem získat co nejvíce informací o jejich historii, vývoji, aktivitách, cílech a záměrech. Jako protipól těchto organizací jsem vybrala antifeministickou skupinu Indonesia Tanpa Feminis, která se aktivně staví proti feminismu a jeho myšlenkám.

Pro zpracování své bakalářské práce jsem využívala nejčastěji anglicky psanou literaturu, čerpala jsem z odborných knih a časopisů, internetových článků, online knih, bakalářských prací a sociálních sítí, hlavně z instagramových a facebookových účtů zkoumaných organizací. Dále jsem čerpala z vlastních dat, které jsem získala během rozhovorů a zúčastněného pozorování v Yogyakartě a z dat získaných z dotazníkového šetření, jehož výzkumným vzorkem se staly členky Feminis Yogya.

TEORETICKÁ ČÁST

1. Postavení žen v historii

Postavení žen ve společnosti se postupně vyvíjelo a měnilo, a ony pomalu ale jistě získávaly nezávislost na mužích, volební právo a právo rozhodovat o svém životě. Díky mnoha ženským historickým postavám a organizacím, které vystupovaly za ženská práva a rovnoprávnost pohlaví, se postavení žen v mnoha zemích světa během posledních desetiletí značně přiblížilo úrovni společenského postavení mužů.

1. 1. Ženy v pravěku

Pravěk je nejdelší a nejstarší úsek v dějinách lidstva, za jehož počátek považujeme období kolem 3 milionů let před naším letopočtem. Zahrnuje období vzniku a vývoje člověka, lidské společnosti a kultury od nejstarších nálezů až po vznik staroorientálních států a zavedení písma. K tomu došlo na Blízkém východě v průběhu 4. tisíciletí před naším letopočtem, v českých zemích až přibližně v raném středověku. Lidská prehistorie je rozdělena do tří po sobě jdoucích období – na dobu kamennou, bronzovou a železnou.

Předpokládá se, že v počátcích jednal člověk moderního druhu jako jednotná pudová bytost a mezi muži a ženami panovala rovnoprávnost. Ale postupně získali muži v tlupách a kmenech vyšší postavení než ženy. Muži zastávali fyzicky náročnější práce jako lov, zajištění ohně a ochrana kmene a ženy se staraly o obydlí, výchovu dětí, zpracovávání kůží a sběračství. Kvůli dělení povinností, ale také z důvodů náboženských, se svět mužů a svět žen začal značně polarizovat. Ženy začaly uctívat ženská božstva, duchy a zabývaly se magií, aby utajily tyto aktivity před muži, zakládaly první ženské spolky, ve kterých probíhalo zasvěcování dívek do dospělosti, ale také erotická či milostná magie. Žena byla uctívána jako dárkyně života, ale v případě neplodnosti se jí dostávalo pouze neúcty, jelikož nemohla splnit své předurčení a rozšířit kmen. Důležitost plodnosti je znázorněna na soškách nahých žen, jako je například Věstonická venuše s velkými boky, nadry a celkově plnými tvary. Existuje mnoho důkazů, že náboženství této doby ovládaly ženy, jelikož měly svá vlastní ženská božstva, například bohyně země, sluneční bohyně, měsíční bohyně či bohyně plodnosti, svědectvím jsou prehistorické pozůstatky ženských sošek, zbytky pecí, rituálně

rozbíjených artefaktů a obětí zvířat. Ženy této doby se těšily markantně větší svobodě, volnosti a úctě než jejich nástupkyně.¹

V pravěku nebylo výjimkou soužití ve skupinových manželstvích či soužití typu mnohomužství/mnohoženství, jehož příčinou byl úbytek mužů v boji a při lovu zvěře. Sexuální aktivita mezi členy kmene byla postupně vyeliminována před cca 7 tisíci lety. Chovatelé hospodářských zvířat si totiž všimli zdegenerovaných vad na mláďatech, pokud k sobě opakovaně připouštěli ten samý příbuzenský kruh, a tak vznikl společenský zvyk, že nesmí docházet k pohlavnímu styku mezi členy rodiny a začaly se vyjednávat sňatky mezi různými klany. Muži odcházeli do domů svých žen, ty měly zpravidla svůj vlastní pokoj či „byt“, do kterého je muži chodili navštěvovat z vlastních pokojů. Tato svoboda žen byla zastavena v období před zhruba 5 tisíci lety, kdy se začala objevovat mužská božstva, z východu přicházely patriarchální skupiny pastevců a vzrůstala touha po mužské nadvládě. Ženské spolky a kultury byly omezené, muži se začali zajímat o otcovství a omezovali svobodu žen, které se již nemohly volně seznamovat a setkávat s cizími muži. Ženy dokonce začaly být během menstruace považované za nebezpečné pro ostatní lidi, zvířata a přírodu, takže v průběhu těchto dní byly často nucené pobývat mimo domov.²

1. 2. Ženy ve starověku

Druhou etapou v dějinách lidstva je starověk, za jehož počátek se považuje rozpad prvotně pospolné společnosti a nástup prvních státních útvarů, který nastal okolo 4. – 1. tisíciletí před naším letopočtem. Za konec starověku je považován rok 476 našeho letopočtu, kdy došlo k zániku říše Západořímské.

S nejméně příznivým sociálním postavením ve společnosti disponovaly ženy ve starověkém Řecku, kde například v Athénách platila pravidla, která přísně vymezovala úlohu ženy. Řekyně, žijící v této době, měly povinnost přivádět na svět děti, vychovávat je a starat se o dům. Ven směly chodit pouze zcela zahalené, sdílely se svým manželem jednu lóži, ale nesměly s ním stolovat. V případě cizoložství ženám hrozil trest smrti nebo otroctví, v případě mužů se nejednalo o prohřešek a nebyli nijak trestáni.³

¹ PADYCH, J. *Pravěké ženy a jejich tajemství* [online], Ostrava: Daniel Padych, 2013. Str. 6–11. Dostupné na: http://www.padychbooks.com/files/freebooks/praveke_zeny.pdf

² *Ibidem*, str. 6–10.

³ GLOZAR, J. *Historické okénko 4: Žena a muž* [online]. Praha: Klubknihomolů.cz. Vydáno 25. 6. 2013 [cit. 20. 5. 2019]. Dostupné na: <http://www.klubknihomolu.cz/47410/historicke-okenko-4-zena-a-muz/>

1. 2. 1. Ženský protest ve starověkém Římě

Existuje velmi málo věrohodných zdrojů z období starověku o organizovaných ženských protestech proti omezování ženských práv. Jeden ze zaznamenaných protestů se odehrál ve 3. století před naším letopočtem, kdy Římanky zaplnily Kapitol, jeden ze sedmi římských pahorků, který je centrem a symbolem Starověkého Říma, a zablokovaly vchod na náměstí Forum Romanum, které bylo v dobách antického Říma centrem veřejného dění.⁴ Zde se Marcus Porcius Cato starší, římský státník, řečník, spisovatel a obránce tradičních hodnot, který se snažil omezit emancipaci římské společnosti, rozhodl zabránit zrušení Oppiova zákona, který stanovoval maximální hodnotu majetku, kterou mohli Římané vlastnit. Tento zákon založil Gaius Oppius, aby se odevzdaným přebytkem majetkem zaplnila státní pokladna a měly se z čeho financovat válečné výdaje. Potíž byla v tom, že tento zákon platil i dlouho poté, co jeho nezbytnost pominula, a tu se ozvaly Římanky, které se rády draze šlechtily a oblékaly.⁵ Jejich nespokojenost se velmi rychle šířila, scházely se na veřejnosti, demonstrativně se oblékaly do drahých šatů, šperků a požadovaly odvolání Oppiova zákona. Prohlásily, že pokud nebude zákon zrušen, nebudou na svět přivádět děti. Římanky tak dosáhly svého cíle a 20 let staré nařízení bylo zrušeno.⁶

Vzaly si příklad z tehdy více než 200 let staré komedie „Lysistrata, jak by ženy mohly donutit své muže, aby ukončili válku“, napsané roku 411 před naším letopočtem řeckým dramatikem Aristofanem, která je zasazena do období Peloponéských válek. Řekyním došla trpělivost s muži, a tak emancipovaná hlavní hrdinka Lysistrata přesvědčuje ostatní, aby se mužům vzepřely, odpíraly jim sex a tím je donutily mezi sebou uzavřít mír.⁷

⁴ BRUNELL, L., BURKETT, E. *Feminism, The Ancient world* [online]. Encyclopaedia Britannica. [cit. 20. 5. 2019]. Dostupné na: <https://www.britannica.com/topic/feminism>

⁵ CHLUBNÝ, J., BAJGAR, M. *Antický svět: Cato* [online]. Vydáno: 7. 4. 2015 [cit. 20. 5. 2019]. Dostupné na: <http://www.antickysvet.cz/25858n-cato>

⁶ STEJSKALOVÁ, H. *Proč starověké Římanky stávkovaly proti mužům?* [online]. EpochaPlus. Vydáno 5. 4. 2018 [cit. 20. 5. 2019]. Dostupné na: <https://epochaplus.cz/proc-staroveke-rimanky-stavkovaly-proti-muzum-2/>

⁷ *Ibidem.*

1. 3. Ženy ve středověku

Středověk značí dějiny ve „středu věků“, čili v období mezi starověkem a novověkem. Za jeho počátek je považován rok 476 našeho letopočtu, kdy došlo k pádu Západořímské říše, datace jeho konce však již tolik jistá není, nejčastěji uváděným datem je rok 1492, kdy došlo k objevení Ameriky Kryštofem Kolumbem.

Ve středověké Evropě bylo ženám upírané právo na vlastnění majetku i pozemků, dále nesměly studovat, nebo být součástí společenského života. V raném středověku byla ženská krása spojována s ďáblem, lstí, hříchem a čarodějnictvím, ženy byly upalované ve jménu církve a středověké umění je úmyslně vyobrazovalo s prvky Satana či jako hady, což v lidech vzbuzovalo strach, úzkost a nenávisť k ženám. Tato situace se změnila až okolo 15. století, které bylo ženské kráse ze všech období nejvíce zasvěcené, stala se uměleckou inspirací a byla zosobněním božského principu, zatímco ošklivost náležela ďáblu. I přesto bylo hlavní prioritou společenské postavení, majetek, pověst a původ ženy.⁸

1. 4. Ženy v novověku

Počátky novověku jsou spojované nejen s objevením Ameriky, ale také s počátkem reformace církve roku 1517, avšak důležitým přelomem ve vývoji lidstva byl vynález knihtisku Johannesem Gutenbergem kolem roku 1440, ve kterém taktéž mnoho vědců vidí počátek nového věku. Novověk dělíme na raný⁹ a vrcholný.¹⁰ Za jeho konec historikové považují buďto rok 1789, kdy probíhala Velká francouzská revoluce, dále konec první světové války roku 1918 nebo se také u mnohých z nich můžeme setkat s vymezením „až po současnost“.

Do počátku 18. století byl muž stále výrazně nadřazený ženě, vlastnil veškerý majetek, žena musela poslouchat jeho rozkazy, být loajální a uctivá vůči jeho osobě, starala se o domov a děti, nesměla pracovat a měla právo pouze na velmi nekvalitní vzdělání. V polovině 18. století se začíná role ženy oslavovat jako nenahraditelná, výjimečná a vážená, protože jako manželka a matka zasvěcuje celý svůj život spokojenosti manžela, výchově dětí a rodinnému štěstí. Na konci 18. století jsou pro ženy k dispozici kurzy domácích prací

⁸ *Postavení žen ve středověku a raném novověku* [online]. E-středověk.cz. Vydáno 1. 2. 2009 [cit. 20. 5. 2019]. Dostupné na: <http://www.e-stredovek.cz/view.php?cisloclanku=2009020001>

⁹ Období protestantské a katolické reformace, humanismu a renesance.

¹⁰ Probíhala průmyslová revoluce zejména ve Francii a Anglii, koloniální evropské mocnosti rozšiřovaly svá území, čímž vzniká nerovnoměrný světový rozvoj.

a na začátku 19. století jsou rozšířené o kurzy šití, žehlení, vaření a celkové údržby domácnosti. O pár let později se otevírají dočasné ženské pracovní pozice dělnic a služek, ale stále se předpokládalo, že pokud se žena vdá, tak práci opustí, založí rodinu a bude se starat pouze o domácnost. Vdaná pracující žena byla znamením chudoby a neschopnosti muže finančně zabezpečit rodinu,¹¹ avšak se vznikem nových podniků a s vývojem a modernizací mnoha odvětví, hlavně zdravotnictví a školství, se objevilo velké množství méně náročných pozic, které byly vhodné pro ženy. Postupem času se také zvýšila nabídka volnočasových aktivit a rozvinul se zábavní průmysl, čímž se zvýšily výdaje, a tak postupně začaly pracovat i ženy, aby přispěly do rodinné kasy.¹²

Devatenácté století je velice důležité z důvodu získání volebního práva pro ženy. První země, která toto právo uznala, byl Nový Zéland roku 1893, naopak Švýcarsko ho uznalo až roku 1971. Za zmínku stojí i to, že ještě na konci 19. století byly ženy ve Francii nuceny zahalovat svou hlavu na veřejnosti a v některých částech Německa měl muž právo prodat svou manželku.¹³

Na počátku dvacátého století ženy v Evropě a v mnoha státech Severní Ameriky neměly volební právo, nebylo jim povoleno podnikat bez mužského zástupce, bylo jim odírané vzdělání a většina profesí pro ně byla zakázána. V roce 1928 ve Velké Británii stoupla popularita hnutí za volební právo žen, jehož členky se nazývaly sufražetky.¹⁴ Byly to radikální bojovnice za ženská politická práva a za rozšíření všeobecného hlasovacího práva pro ženy, k čemuž používaly různé manifestační metody jako například blokování dopravy, rozbíjení oken a způsobování dalších výtržností, za které se často ocitaly ve vězení, kde držely protestní hladovku, která jim zaručila, že byly po nějaké době propuštěné na svobodu. Úřady se totiž bály, aby tam nezemřely hladem, později však byly k přijímání potravy donucené násilím, což často končilo i vylámanými zuby.¹⁵

¹¹ *Postavení žen ve středověku a raném novověku* [online]. E-středověk.cz. Vydáno 1. 2. 2009 [cit. 20. 5. 2019]. Dostupné na: <http://www.e-stredovek.cz/view.php?cisloclanku=2009020001>

¹² MATOUŠOVÁ, M. *Historická role ženy ve společnosti: Žena v devatenáctém a dvacátém století* [online]. Žena je láska. [cit. 20. 5. 2019]. Str. 9. Dostupné na: <https://zenajelaska.cz/wp-content/uploads/Historick%C3%A1-role-%C5%BEeny-ve-spole%C4%8Dnosti.pdf>

¹³ *Ibidem*, str. 9–10.

¹⁴ Tento název vznikl ze slova „suffrage“, které v angličtině znamená volební právo. Do jazyka přešlo ze starofrancouzské „sofrage“, které označovalo přímlovu a vzniklo z latinského slovesa „suffrago“, což ve středověké latině znamenalo podporovat nebo volit.

¹⁵ KOŽÍŠEK, J. *Násilím k rovnosti. Před 100 lety britské sufražetky vyválčily volební právo* [online]. ČT 24. Vydáno 6. 2. 2018 [cit. 20. 5. 2019]. Dostupné na: <https://ct24.ceskatelevize.cz/>

Ženy se postupně začaly vymaňovat ze spárů mužské nadvlády, vzdělávaly se proto, aby si později našly dobré zaměstnání a ne pouze proto, aby se zalíbily budoucímu manželovi. Ideál dokonalé manželky, matky a paní v domácnosti byl pro většinu žen této doby nepřijatelný a hanlivý, chtěly za sebe samy rozhodovat, budovat kariéru a být krásné. Objevuje se fenomén dokonalé postavy, ženy začínají držet diety, šminkují se, podstupují plastické operace, zkrášlující procedury a oblékají se podle nejnovějších trendů. Přestože bylo toto století pro ženy přelomové, nebyla práva žen a mužů ve všech směrech vyrovnaná, ženy neměly stejné platové a pracovní podmínky jako muži a společnost stále očekávala, že se ženy budou primárně starat o chod domácnosti a výchovu dětí.¹⁶

1. 5. Ženy v 21. století

Ženy se v současné době aktivně účastní politického dění, mají přístup ke vzdělání a objevují se stále častěji ve vedoucích pozicích. Staví se do role silných, soběstačných a emancipovaných žen, mají vysoké cíle a chtějí být úspěšné. Zajímají se o svůj vzhled, kterým jsou s postupem let stále více zaujaté, sledují aktuální módní trendy a podstupují plastické operace, nejčastěji zmenšení nosu, zvětšení prsou, operaci očních víček či liposukci.

Ženy v 21. století velmi dlouho odkládají založení rodiny nebo ji dokonce neplánují založit nikdy, což vede k nízké porodnosti, která se v posledních letech stala hlavně na Západě výrazným problémem. Australský demograf Peter McDonald se k tomu vyjádřil takto: „Nízká porodnost je důsledkem rozporu mezi genderovými rolami, které ženy a muži zaujímají ve veřejné a soukromé sféře. V té veřejné je genderová rovnost na poměrně dobré úrovni, nicméně ve většině partnerství se po narození dítěte ustanoví tradiční a dost rigidní rozdělení rolí, v nichž žena matka stejně jako muž pracuje, nicméně ona k tomu ještě vykonává většinu domácích prací. Ženy matky pak tedy nesou dvojitá břemena, pracovní povinnosti i péči o domácnost a dítě, čehož se mohou zaleknout a dojít k rozhodnutí, že žádné potomky mít nebudou.“¹⁷ Je zaveden i rodičovský příspěvek pro muže, který jim umožňuje nastoupit na rodičovskou dovolenou. Cílem je zapojit otce do péče o děti, aby poznali o jak

¹⁶ TARANTOVÁ, M. *Bakalářská práce: Postavení žen ve společnosti*. Str. 15–17. Praha, 2007. Univerzita Karlova v Praze. Vedoucí práce Mgr. Marie Šafaříková.

¹⁷ *Dobrovolně bezdětných přibývá. Bojí se mladá generace zodpovědnosti, nebo je sobecká a sebestředná?* [online]. Lidovky.cz. Vydáno 27. 8. 2016 19:04 [cit. 14. 7. 2019]. Dostupné na: https://www.lidovky.cz/relax/zajimavosti/dobrovolne-bezdetnych-pribyva-boji-se-mlada-generace-zodpovednosti-nebo-je-sobecka-a-sebestredna.A160827_192005_In-zajimavosti_ele

fyzicky a psychicky náročnou činnost se jedná a hlavně, aby žena měla též možnost nastoupit do zaměstnání. Této možnosti ale využívá minimum mužů, v České republice je to jen okolo 5 tisíc mužů, zatímco žen je na mateřské dovolené přibližně 300 000.¹⁸ Díky příznivé legislativě se například muži a ženy ve skandinávských zemích v péči o dítě běžně střídají a ve Švédsku je to dokonce částečně povinné, jelikož tam má rodina nárok na 480 pracovních dnů placené rodičovské dovolené, z čehož si jeden partner vezme 420 dnů a druhý musí vyčerpat zbývajících 60.¹⁹

Přestože ženy doposud dosáhly markantních změn a úspěchů, stále se v mnoha částech světa setkáváme s diskriminací a potlačováním ženských práv, ženy jsou častými oběťmi znásilnění, domácího násilí a obchodování za účelem práce v sexuálním průmyslu. Spolu se získáním volebního práva pro ženy po celém světě²⁰ se nově v některých státech objevuje trend volebního násilí vůči ženám.²¹

¹⁸ VAVROŇ, J. *Rodičovskou čerpá kromě žen i 5000 mužů* [online]. Novinky.cz. Vydáno 2. 1. 2017 [cit. 14. 7. 2019]. Dostupné na: <https://www.novinky.cz/domaci/425100-rodicovskou-cerpa-krome-zen-i-5000-muzu.html>

¹⁹ Zajímavostí je, že v Estonsku a Slovinsku rodičům náleží příspěvek ve výši 100 % z čisté mzdy, zatímco rodičovské příspěvky vůbec neexistují například v Řecku, Bulharsku, Španělsku a v USA neexistuje ani rodičovská dovolená.

MEČÍROVÁ, L. *Rodičovská dovolená u nás a ve světě: jsme na tom špatně?* [online]. Finance.cz. Vydáno 1. 4. 2019 [cit. 14. 7. 2019]. Dostupné na: <https://www.finance.cz/514142-rodicovska-ve-svete/>

²⁰ Poslední zemí na světě, která schválila volební právo pro ženy, je Saudská Arábie. Zde mohly poprvé ženy volit a kandidovat až v roce 2015, ale jelikož se samy nemohly před volební místnost dopravit, poněvadž právo na získání řidičského průkazu získaly až roku 2018, přišlo tehdy k volbám méně než 1/10 voliček.

²¹ Organizace Human Rights Watch publikovala v roce 2017 zprávu, která dokumentuje sexuální násilí vůči ženám v Keni během voleb roku 2017. Jde bohužel o širší, rostoucí trend „volebního“ násilí vůči ženám. Nedávná zpráva OSN dokumentuje, že se ženy ve stále větším počtu stávají obětí politicky motivovaných znásilnění a dalších forem sexuálního násilí, které jim brání ve svobodné účasti na demokratických volbách. WRIGHT, R. *Ženy a volby. Šest zajímavostí ze světa* [online]. Heroine ©2019 Partners media. Vydáno 12. 7. 2019 [cit. 14. 7. 2019] Dostupné na: <https://www.heroine.cz/svet/1086-zeny-a-volby-sest-zajimavosti-ze-sveta>

2. Feminismus

2. 1. Definice feminismu

Označení feminismus je relativně mladý pojem, poprvé se objevil ve druhé polovině 20. století. Vznikl z francouzštiny a původně označoval „ženské hnutí“, které usilovalo o zlepšení postavení žen ve společenském životě. Feminismus byl dříve chápán jako způsob boje žen za emancipaci, která je definována jako osvobození, vyproštění, zrovnoprávnění a získání nezávislosti na někom nebo na něčem. V případě žen jde o vyproštění ze závislosti na mužích a společnosti, která je svazuje. K tomuto boji využívaly kulturní osvětu, přednášky, letákové akce a jiné prostředky, s jejichž pomocí se snažily ovlivňovat veřejnost.²² Feminismus je podle internetového slovníku Merriam-Webster²³ definován jako „Teorie politické, ekonomické a sociální rovnoprávnosti obou pohlaví“, nebo také jako „Aktivita organizovaná ve jménu ženských práv a zájmů“, online Cambridgský slovník²⁴ ho definuje jako „Přesvědčení, že by ženy měly mít stejná práva, moc a příležitosti jako muži a mělo by s nimi být i stejně zacházeno“.

Feminismus se dělí do několika směrů od umírněných prosazujících základní lidská práva pro ženy až po radikální, které popírají jakékoliv rozdíly mezi mužským a ženským pohlavím a směřují až k vyloženě nepřátelskému přístupu vůči mužům. Z tohoto důvodu začaly vznikat antifeministické organizace a mužská hnutí stavící se proti feministickým myšlenkám. V politice se feministky angažují především v řešení problémů, jakými jsou fyzické a psychické násilí páchané na ženách, sexuální obtěžování, právo na děti, stejné platové a pracovní podmínky, diskriminace, obchod se ženami či nedobrovolná prostituce.²⁵

²² MATOUŠOVÁ, str. 11.

²³ *Feminism* [online]. Merriam-Webster. Dostupné na: <https://www.merriam-webster.com/dictionary/feminism>

²⁴ *Feminism* [online]. CambridgeDictionary. Dostupné na: <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/feminism>

²⁵ KUBÁTOVÁ, J. *Proti předsudkům vystupují feministky* [online]. Emoční vitrina. Vydáno: 4. 5. 2015 [cit. 20. 5. 2019]. Dostupné na: http://emocni_vitrina.ambike.com/proti-predsudkum-vystupuji-feministky/

2. 2. Dělení feminismu

Feminismus bývá dělen na tři vlny. V první vlně, která probíhala od 19. století do počátku 20. století, se bojovalo hlavně za zapsání základních lidských práv pro ženy do legislativy. Po odstranění některých legislativních překážek ženské emancipační hnutí nepatrně utichlo a ozvalo se až v podobě druhé vlny, která se odehrávala od 60. do 80. let 20. století, kdy se ženy potýkaly s přetrvávajícími nerovnostmi mezi muži a ženami. Ženy chtěly mít právo na kontrolu nad vlastním tělem, právo na rozvod, potrat a užívání antikoncepce.²⁶ Nakonec vlna třetí, jež zaujímá své místo od 90. let 20. století až dodnes, se stala společenským fenoménem a došlo k značné rozmanitosti feministického myšlení. Ve třetí vlně se feminismus začal členit na specificky zaměřené proudy, například na feminismus liberální, socialistický, rozvojový, radikální, multirasový, lesbický a náboženský²⁷

2. 3. Ženské role

Definice rolí a postavení žen podle Gillese Lipovetského²⁸ zní následovně, první „opovrhovaná“ žena se nachází v podřízené roli oproti muži, stará se pouze o rodinu, děti a domov. Tento stav byl běžný až do 19. století, převážně v nižších vrstvách společnosti. Druhá „opěvovaná“ žena je považována za světici pečující o štěstí rodinného krbu, stává se vládkyní muže, muži oslavují její přirozenost a úlohu, přesto je i zde její postavení a role závislá na uznání mužů, kteří rozhodují o podstatných záležitostech a mají hlavní slovo. Třetí „neurčitá“ žena se objevuje od 20. století, rozdíly mezi společenským statutem mužů a žen se takřka vyrovnaly, ženy jsou svobodné, rozhodují samy za sebe a muži je již tolik neomezují, přesto neobsazují významné pracovní pozice v politické či obchodní sféře a jsou primárně zodpovědné za chod domácnosti a výchovu dětí. Třetí žena dbá o svůj

²⁶ HAVELKOVÁ, H. *První a druhá vlna feminismu: podobnosti a rozdíly*. In: *Abc feminismu*. Brno: Nesehnutí, 2004, str. 181. Dostupné na:

https://dl1.cuni.cz/pluginfile.php/264321/mod_resource/content/1/Havelkova_První_a_druhá_vlna_feminismu.pdf

²⁷ SOKOLOVÁ, V. *Současné trendy feministického myšlení*. In: *Abc feminismu*. Brno: Nesehnutí. 2004. Str. 206–207. Dostupné na: nesehnuti.cz/zeny/wp-content/blogs.dir/2/files/abc_fem1.pdf

²⁸ Gilles Lipovetsky (nar. 1944) je populární francouzský filosof, sociolog, esejista a profesor v Grenoblu. Snaží se o analýzu dnešní postmoderní a hyperkonzumní společnosti. Mimo jiné tvrdí, že člověk v dnešní době prodělává antropologickou mutaci, která z něj postupně před našima očima činí tvora narcisticky, požitkářsky a individualisticky založeného. Člověk je čím dál víc zotročován svou slabou vůlí, podléhá tlaku společnosti (např. v diktátu módy) a žije povětšinou sám, protože láska k druhému člověku je pro něj nesnesitelným útlakem. Gilles Lipovetsky. Databáze knih [online]. [cit. 30. 5. 2019] Dostupné na: <https://www.databazeknih.cz/autori/gilles-lipovetsky-6448>

zevnějšek, je sebevědomější než její předchůdkyně a může si vybrat, jestli svůj život zasvětit kariéře nebo péči o rodinu. Již existují ženské časopisy, které se specializují na informování čtenářek ohledně zdravého životního stylu, sexu, partnerství či kulturních aktualit.²⁹

²⁹ SIMKANIČ, J. *Lipovetsky, Gilles: Třetí žena* [online]. Vydáno 30. 4. 2002 [cit. 30. 5. 2019]. Dostupné na: <http://www.iliteratura.cz/Clanek/13375/lipovetsky-gilles-treti-zena>.

3. Historie ženských hnutí v Indonésii

3. 1. První zmínky o ženském aktivismu

Velmi zřídka se v historických pramenech objevují zmínky o ženách, ženských hnutí a pokusech o rovnoprávnost. Tato skutečnost se dá vysvětlit tím, že ženy buď nebyly v pozici a právu, aby hovořily do politiky a vyjadřovaly své názory ve společnosti, nebo byly vůči mužům dobrovolně submisivní a účelně se nevměšovaly do mužských záležitostí. Avšak absence žen ve společenském dění není aktuální od doby, kdy historikové zaznamenali jejich přítomnost v ozbrojených bojích proti kolonialistickému režimu.³⁰ Mezi významné ženy, které se takto angažovaly, patří například Cut Nyak Dhien (1848–1908), která po smrti svého manžela převzala vůdcovství partyzánského hnutí během Acežské války a vedla partyzánské útoky proti Nizozemcům po dobu 25 let. Dlouho po její smrti, a to až v roce 1964, byla indonéskou vládou prohlášena za národní hrdinku. Dalšími národními hrdinkami jsou Cut Nyak Meutia (1870–1910), která společně se svým druhým manželem a acežským obyvatelstvem organizovala úspěšné útoky proti Nizozemcům a molucká bojovnice za svobodu Martha Christina Tiahahu (1800–1818), která v 17 letech vstoupila do války proti nizozemské koloniální nadvládě a bojovala v několika bitvách. Díky nízkému věku byla propuštěna ze zajetí, ale jelikož se účastnila dalších bojů, byla znovu zadržena a po cestě na Jávu, kam byla poslána do otroctví na kávovou plantáž, onemocněla a dva dny před svými 18. narozeninami zemřela.³¹

Během koloniální éry na konci 19. století a začátku 20. století se objevilo několik ženských postav, které bojovaly za přístup žen ke vzdělání. Nejvýznamnější postavou je Raden Ajeng Kartini, indonéská národní hrdinka a průkopnice feminismu z Jávy, díky jejímž zásluhám se dostala ženská hnutí a aktivity do popředí. Výběr z dopisů, které psala svým nizozemským přátelům, byl sestaven v knihu, která byla roku 1911 vydána pod názvem *Door Duisternis tot Licht* a později se stala velmi známou i mezi indonéskými ženami, poněvadž ji slavný autor Armin Pane³² přeložil do indonéštiny pod názvem *Habis Gelap*

³⁰ *Kolonizace Indonésie* trvající okolo 333 let probíhala pod taktovkou Nizozemců v rámci Nizozemské Východní Indie, jejichž nadvláda trvala prakticky až do doby, kdy byla oficiálně vyhlášena indonéská nezávislost dne 17. 8. 1945.

³¹ GADIS, A., SUBONO, N. *A Hundred Years of Feminism in Indonesia An Analysis of Actors, Debates and Strategies* [online]. Publikováno: © 2017 Friedrich-Ebert-Stiftung. Str. 7. Dostupné na: <http://library.fes.de/pdf-files/bueros/indonesien/13830.pdf>

³² *Armin Pane* (1908–1970) byl učitel, novinář a spisovatel. Nejčastěji psal povídky, verše a eseje. Jako první používal ve svých dílech bahasa Jakarta (jazyk Jakarty). Jeho dílo *Belenggu* (Okovy) vycházelo na části

Terbitlah Terang (Přes temnotu k světlu). Tato kniha inspirovala indonéské ženy k boji za genderovou rovnoprávnost, důstojnost a úctu. Během tohoto období již byl znám termín ženská emancipace, Kartini tudíž byla považována za feministickou postavu své doby. Pocházela z aristokratické rodiny žijící v Nizozemské Východní Indii, kde navštěvovala jazykovou školu do svých 12 let, poté jak bylo zvykem, byly javánské dívky zavřeny doma, kde byly připravované na manželství a odejít směly až po svatbě. Kartini studovala sama za pomoci knih, naučila se výborně ovládat nizozemštinu, a tak si dopisovala s nizozemskými přáteli, hlavně s Rosou Abendanon, které ve svých dopisech popisovala své pocity a smutek z postavení javánských žen ve společnosti. Některé dopisy jako *Surat-Surat dari Putri Bangsawan Jawa* (Dopisy javánské princezny) nebo *Habis Gelap Terbitlah Terang*, byly dokonce otištěné v nizozemském časopise. Zasloužila se o vzdělávání indonéských dívek a bojovala za jejich práva v době, kdy se od žen očekávala pouze starost o domácnost a rodinu. Kartini oponovala polygammním manželstvím³³ a stála si za svým názorem, že si ženy zaslouží více než být jen doplňkem a zábavou pro muže. Zemřela velmi mladá, ve věku 25 let, pár dní po porodu svého jediného syna. Na její počest byly vybudované Sekolah Kartini (Školy Kartini), které byly určeny ke vzdělávání indonéských dívek³⁴ a její narozeniny, které připadají na 21. dubna, jsou v Indonésii slavené jako Hari Kartini (Den Kartini). Navázala na ni Dewi Sartika, bojovnice, propagátorka a průkopnice vzdělávání žen v Indonésii, která v Bandungu roku 1904 založila první školu pro ženy pojmenovanou Sekolah Isteri.³⁵ Zemřela 11. září roku 1947 při válce o nezávislost a v roce 1966 byla vyznamenána jako indonéská národní hrdinka. Další významnou ženou, která úspěšně bojovala za genderovou rovnost s cílem změnit životní podmínky žen, byla Rohana Kudus, první novinářka pocházející z Minangkabau. Řídila noviny *Soeting Melayu*, které byly považovány za velmi progresivní a neohrožené, jelikož se v nich objevovalo mnoho citlivých témat týkajících se utlačování žen, polygamie či nedostupnosti vzdělání. Roku 1911 založila dívčí školu jménem Kerajinan Amai Setia ve městě Gedang v provincii Západní Sumatra,

v časopise *Pujangga Baru* (Nový básník), což byl i název celého literárního období (1933–1942). Tento časopis, který byl literárním, kulturním a uměleckým měsíčníkem, vydávali mladí indonéští intelektuálové. Chtěli, aby literatura byla více angažovaná a napomáhala tak ke sjednocení Indonésie, čímž vznikla nacionalisticky laděná literatura, kterou okupující Japonci posléze zakázali.

³³ Zajímavostí je, že se provdala za muže, který již měl 3 manželky.

³⁴ První škola byla zpřístupněna roku 1907 v Batávii, další se otevřely v Semarangu a Surabaye.

³⁵ V roce 1910, byla Sekolah Isteri přejmenována na Sekolah Kaoetamaan Isteri. O dva roky později po celé západní Jávě bylo těchto škol rozmístěných celkem devět, všechna města a regentsví v této oblasti měla od roku 1920 alespoň jednu školu. Roku 1929 školy změnilly název na Sekolah Raden Dewi.

aby zde posílila jejich postavení v ekonomickém sektoru. V této době byla Rohana jednou z mála, která věřila, že diskriminace žen je svévolné jednání a je nutné se proti němu bránit.³⁶

3. 2. Vznik prvních ženských organizací

Ženám se postupem času dostávalo čím dál více příležitostí k participování ve smíšených aktivistických skupinách, díky čemuž se objevila šance pro zakládání ženských hnutí a aktivistických skupin. Ženy, které měly možnost vystudovat střední školu, vstupovaly do skupin, jakými byly Jong Java, Jong Sumatera a Jong Ambon, a jelikož se neustále zapojovaly do veřejných aktivit, podílely se také na kongresu indonéské mládeže konajícím se v Batávii 28. 10. 1928, na kterém indonéská mládež složila přísahu Sumpah Pemuda (Přísaha mládeže), že bude věrná jedné zemi – Indonésii, jednomu národu – indonéskému národu a jednomu společnému jazyku – bahasa Indonesia (indonéština), která však byla uznána za oficiální jazyk až roku 1945 při vyhlášení nezávislosti.³⁷

Historické prameny dokazují, že existovalo několik ženských organizací, které byly velice důležité během indonéské revoluce. Jednou z předních byla Putri Mardika, nacionalistická ženská organizace založena roku 1912 první politickou společností Budi Utomo (1908), jejímž cílem bylo poskytovat pomoc domorodým dívkám na cestě za vzděláním, nabádat ženy k větší angažovanosti ve veřejné sféře a zvyšovat úroveň sociálního statusu a důstojnosti žen, aby se vyrovnaly tehdejší notné genderové rozdíly.³⁸

Během koloniální éry, vedle již zmíněných bojovnic zapojených do ozbrojených bojů proti Nizozemcům, existovalo také mnoho žen, které měly odvahu domáhat se společenských reforem a změn v politické struktuře. Manifestovaly za volební právo pro všechny obyvatele bez rozdílu pohlaví, za právo žen kandidovat do parlamentu a do dalších politických funkcí. Jelikož byla jejich snaha úspěšná, měly ženy roku 1938 možnost participovat v indonéském parlamentu.³⁹ Důkazem aktivního zapojení žen do veřejné sféry je organizace prvního

³⁶ GADIS, str. 9.

³⁷ *Ibidem*, str. 7.

³⁸ DEWI, Kurniawati Hastuti. *Indonesian women and local politics: Islam, gender, and networks in post-Suharto Indonesia* [online]. Singapore: NUS Press in association with Kyoto University Press, Japan, 2014. ISBN 9789971698423. Str. 31, 32. Dostupné na:

https://books.google.cz/books?id=k_tIBwAAQBAJ&printsec=frontcover&hl=cs#v=onepage&q&f=false

³⁹ Nizozemská Východní Indie vytvořila pro ženy v parlamentu místo, těmi byly například Emma Puradierda v Bandungu, Sri Umiyati v Cirebonu, Soenango Mangunpuspito v Semarangu.

ženského kongresu, který se konal od 22. do 25. 12. 1928 v Yogyakarta.⁴⁰ Účastnilo se ho přes 1000 účastnic z 30 ženských organizací a vedl k vytvoření národní ženské federace PPI – Perikatan Perempuan Indonesia (Federace indonéských žen), která byla aktivní až do japonské okupace.⁴¹ Cílem kongresu bylo vytvořit jednotný hlas reprezentující indonéské ženy v záležitostech týkajících se genderové nerovnosti.⁴² Byly vytyčeny tři ústřední otázky, kterými se národní ženská federace chtěla aktivně zabývat – polygamie, nerovnoprávnost v manželství a obtížný přístup žen ke vzdělání. I přes všechna tato zásadní témata bylo vymanění se ze spárů nizozemského kolonialismu primárním bodem celého shromáždění.⁴³

Japonská fašistická okupace (1942–1945) trávající 3 a půl roku, měla neblahý vliv na fungování jak nacionalistických hnutí, tak ženských organizací. Japonská koloniální vláda zakázala a zrušila veškerá ženská hnutí, jedinou povolenou skupinou byla Fujinkai fungující pod dohledem japonské vlády, která regulovala její činnost a pravomoci. Tato organizace měla bojovat proti negramotnosti obyvatel, zapojovat se do sociálních aktivit a provozovat stánky s jídlem pro chudé a pro bezdomovce, avšak její hlavní funkcí bylo podporovat japonskou armádu. Existovala až do porážky Japonců ve 2. světové válce, poté byla rozpuštěna, ale vůdci postupně přeměnili místní složky do skupin bojujících za nezávislost, které přejmenovali na Perwani – Persatuan Wanita Indonesia (Sdružení indonéských žen). Během japonské okupace byly ženy, převážně z Jávy, donuceny opustit své domovy, a poté byly exportovány častokrát mimo Indonésii, aby pracovaly pro japonské vojáky jako služky, otrokyně a leckdy i jako sexuální otrokyně. Dne 17. srpna 1945, den po ukončení japonské okupace, vyhlásil Sukarno nezávislost Indonésie, k její ratifikaci však došlo až

⁴⁰ Další kongresy se konaly v Jakartě (1935), Bandungu (1939) a v Semarangu (1941). Na třetím ženském indonéském kongresu, který se konal v Bandungu 22. 12. 1939, bylo rozhodnuto, že se tento den prohlásí za „Den sjednocených ženských hnutí“ jako boj za úctu a důstojnost žen v Indonésii, každý rok je připomínán prodejem bílých květin.

⁴¹ ROBINSON, Kathryn May. *Gender, Islam, and democracy in Indonesia*. New York, NY: Routledge, 2009.

ISBN 9780415415835, str. 44. Dostupné na:

https://books.google.cz/books/about/Gender_Islam_and_Democracy_in_Indonesia.html?hl=cs&id=V9OBgXw7mIkC&utm_source=gb-gplus-shareGender

⁴² *Gender* – „Na rozdíl od pojmu pohlaví, který je chápán výhradně v biologickém smyslu, označuje pojem gender kulturní charakteristiky a modely přiřazované mužskému nebo ženskému biologickému pohlaví a odkazuje na sociální rozdíly mezi ženami a muži. Tyto role se mění s časem a významně se liší podle kultury národa a dané historické etapy vývoje společnosti. Nejsou tedy přirozeným, daným rozdílem mezi muži a ženami, ale dočasným vývojovým stupněm sociálních vztahů.“

„*Genderová nerovnost* spočívá v nevyvážených podmínkách pro muže a ženy, týká se hlavně nespravedlivé dělby práce, nerovnocenného finančního ohodnocení, nevyváženého přístupu k moci, politickým postům a vyšším pracovním pozicím.“

Český statistický úřad. *Gender: základní pojmy* [online]. [cit. 30. 6. 2019]. Dostupné na:

https://www.czso.cz/csu/gender/gender_pojmy

⁴³ GADIS, str. 8.

o 4 roky později. Nizozemci se nechtěli svých kolonií vzdát, takže až v roce 1949, na základě rezoluce Rady bezpečnosti OSN, byli nuceni nezávislost Indonésie uznat. Roku 1947 vydal Sukarno knihu *Sarinah*, která měla inspirovat ženy, aby spolupracovaly s muži proti imperialismu a kolonialismu. V poslední kapitole dal ženám slib, že pokud bude dosaženo indonéské nezávislosti, Indonésanky budou svobodné stejně jako muži.⁴⁴ Avšak paradoxem je, že sám Sukarno měl později dvě manželky najednou, což vedlo k tomu, že se hlavní otázkou během období řízené demokracie⁴⁵ stala polygamie. Sukarno totiž na vrcholku poválečného boje proti Nizozemcům přesvědčil svou manželku Inggit⁴⁶ k rozvodu, aby se mohl oženit s Fatmawati z Bengkulu, se kterou měl několik dětí, včetně Megawati Sukarnoputri, která se stala jednou z nejvýznamnějších postav postsuhartovské Indonésie, jelikož se za vlády Abdurrahmana Wahida stala viceprezidentkou a v letech 2001–2004 byla první indonéskou prezidentkou. Sukarno poté kolem roku 1950 potkal sofistikovanou Javánku Hartini a roku 1954 se rozhodl z ní udělat svou druhou manželku, což se nelíbilo jeho stávající manželce, většině indonéských žen ani mnoha politikům, kteří zastávali názor, že takové chování není vhodné pro prezidenta moderního národa. Konala se tedy řada rozsáhlých demonstrací, které byly iniciované organizací Perwani, za zrušení vládní regulace, která povolovala, aby měl muž více než jednu manželku.⁴⁷

⁴⁴ ROBINSON, pozn. 39, str. 49–59.

⁴⁵ *Řízená demokracie/Demokrasi Terpimpin* (1957–1965) byla vyhlášena z důvodu nestability, chudoby, nezaměstnanosti, chaosu, separatistických tendencí a pokusů o vojenský puč (např. povstání na Sumatře, Kalimantanu a Sulawesi, které byly organizované protivládními skupinami důstojníků s podporou USA). Z těchto důvodů vyhlásil Sukarno, znepokojený z nefunkčnosti parlamentu, který navíc omezoval výkon jeho moci, řízenou demokracii.

⁴⁶ Sukarno měl za svůj život dohromady 9 manželek. Jeho první manželkou byla Oetari Tjokroaminoto, se kterou byl ženatý pouze 2 roky, poté si vzal Inggit Garnasih, se kterou byl ženatý v letech 1923–1942. Po rozvodu s Inggit si vzal roku 1943 Fatmawati a o přibližně 3 roky později Hartini. I přes společenský nesouhlas měl další manželky – 1959 Kartini Manoppo, 1962 Japonku Naoko Nemoto, které změnil jméno na Ratna Seri Dewi, roku 1963 se oženil s dívkou Hariyatie, roku 1964 Yurike Sanger a jeho poslední ženou se roku 1966 stala Hedy Djafar.

⁴⁷ HANNIGAN, Tim. *A Brief History of Indonesia: Sultans, Spices, and Tsunamis : The Incredible Story of Southeast Asia's Largest Nation*. Rutland, Vermont: Tuttle Publishing, [2015]. Str. 215.

3. 3. Indonéska nezávislost a postkoloniální feminismus

Po konci Indonéské revoluce,⁴⁸ poté co Indonésie vybojovala formální nezávislost na Nizozemcích, se v Indonésii objevila postkoloniální forma feminismu, která se vyvinula jako reakce na feminismus zaměřený výhradně na zkušenosti žen ze Západu. Snaží se vysvětlit způsob, jakým rasismus a dlouhodobé politické, ekonomické a kulturní důsledky kolonialismu ovlivňují „nezápadní neblílé“ ženy, žijící v postkoloniálním světě. Vznikla v 80. letech jako kritika feministických teoretiků z vyspělých zemí a poukazovala na všestranné tendence mainstreamových feministických idejí, které tvrdí, že život žen žijících mimo západní svět je zkreslený.⁴⁹ Ženy se začaly sdružovat do mnoha ženských organizací, tou nejvlivnější a s nejvyšším počtem členů byla Gerwani – Gerakan Wanita Indonesia (Hnutí indonéských žen),⁵⁰ založena roku 1950 v Semarangu, jejíž ideologie se výrazně lišila od tradičního pohledu státu, který charakterizoval ženu jako matku a manželku podřízenou domácnosti a rodině, zatímco muže považoval za živitele. Jejím cílem bylo pomáhat zejména chudým pracujícím ženám, zakázat polygamii a prosazovat demokratické manželské právo.⁵¹ Roku 1964 se připojila k PKI – Partai Komunis Indonesia (Komunistická strana Indonésie).⁵²

Indonéska politika se všemi jejími aktéry a institucemi prošla drastickou změnou po tragédii, která nese název Gerakan 30 September (Hnutí 30. září).⁵³ Ke konci října 1965 byla zahájena hromadná likvidace komunistů, která začala v centrální části Jávy pod vedením generála Sarwo Wibowa, při které docházelo k mučení, unášení, znásilňování, zatýkání a vraždění komunistů. V listopadu roku 1965 již probíhal tento masový pogrom po celé Indonésii, pasivní sympatizanti PKI byli zatčeni, aktivní členové byli zavražděni a jejich těla

⁴⁸ *Indonéska revoluce/Perang Kemerdekaan Indonesia* (1945–1949) byla bojem indonéských nacionalistů za nezávislost na nizozemském kolonialismu. Po kapitulaci Japonců vyhlásil prezident Sukarno nezávislost, avšak Nizozemci se pokusili o znovuovládnutí území, která jim patřila před 2. světovou válkou. Nastalo období chaosu, hladomoru, rozkladu a došlo k likvidaci koloniální administrativy. Jednalo se o jednu z největších revolucí 20. století.

⁴⁹ GOGOI, B. *Post Colonial Feminism: An Analysis of the Writings of Chandra Talpade Mohanty and Gayatri Spivak* [online]. Academia. Str. 3. Dostupné na: <https://www.academia.edu/>

⁵⁰ Prvotní název byl Gerwis – Gerakan Wanita Indonesia Sedar (Hnutí uvědomělých indonéských žen), ale roku 1954 změnila název na Gerwani. Od roku 1950 do roku 1963 stoupl její počet členů z 500 na 1,5 miliónu.

⁵¹ Sukarno označil Gerwani za nejprogresivnější, protože měla invazivní program a pokoušela se porazit imperialismus. Gerwani se nikdy veřejně nevyjádřila k jeho polygammnímu manželství, jelikož nechtěla oslabit důvěru prezidenta, který byl jejich důležitým spojencem.

⁵² DEWI, str. 31–32.

⁵³ V noci 30. 9. 1965 bylo napadeno a uneseno 6 indonéských generálů. Při východu slunce se sešlo sedm vozů, únosci na místě zastřelili všechny generály včetně pomocníka generála Nasutiona a vhodili je do tzv. krokodýlí jámy. Generál Nasution se ukryl na své zahradě a podařilo se mu přežít. Dodnes není jasné, kdo tento atentát zorganizoval.

byla vhozena do řek nebo hromadných hrobů.⁵⁴ Gerwani, která měla na 1,5 miliónu členů, se kvůli připojení k PKI stala terčem ozbrojených sil vedených generálem Suhartem. Začátkem roku 1966 byli již skoro všichni komunisté, okolo 500 000 až 1 milionu obětí, buďto zavražděni anebo posláni do zajateckých táborů na Sulawesi či Molukách. Orde Baru (Nový pořádek)⁵⁵ jasně zdůraznil své plány a cíle včetně potlačení ideologií, hlavně komunismu a islamismu. Od této doby byla jedinou existující organizací PKK – Pembinaan Kesejahteraan Keluarga (Rozvoj péče o rodinu), která byla založena Novým pořádkem s vidinou zajištění úspěchu a rozvoje národa, jejímž úkolem bylo zajištění úspěchu v programu rodinného plánování a kontroly porodnosti. Avšak tato organizace nemůže být považována za feministickou organizaci, protože veškeré konání bylo podřízeno moci vlády, které dominovali muži.⁵⁶

V roce 1983 byla založena organizace Yasanti – Yayasan Anisa Swasti, která byla velice znepokojena, jakým problémům musí zaměstnankyně čelit, a tak se rozhodla ženám poskytovat informace o pracovním právu, vzdělávat je a pomáhat jim v cestě za finanční nezávislostí. Následovaly ji další organizace z různých měst, jednou z nich byla například Kalyanamitra, ženská organizace založena v roce 1985, která se zaměřovala hlavně na záležitosti ohledně pracovního práva a stala se informačním a komunikačním centrem pro ženy. Podílela se na feministických diskuzích a nejvýznamnější podíl měla na publikaci knihy *Penghancuran Gerakan Perempuan di Indonesia* (Destrukce ženských hnutí v Indonésii) publikované roku 1999. Tato kniha je dizertační prací nizozemské socioložky Saskie Eleonory Wieringy zachycující výzkum realizovaný v letech 1982–1985 zaměřený na organizaci Gerwani, která se stala politickou obětí Nového pořádku z důvodu připojení se k PKI.⁵⁷

V únoru roku 1998, když kolabovala indonéská ekonomika v důsledku asijské ekonomické krize, byla založena skupina SIP – Suara Ibu Peduli (Hlas znepokojených matek), která uspořádala malou, ale významnou demonstraci Demo Susu (Mléčná demonstrace) v Jakartě před hotelem Hotel Indonesia, aby vyjádřila svůj nesouhlas

⁵⁴ HANNIGAN, str. 225–230.

⁵⁵ Suhartův *Nový pořádek/Orde Baru* (1966–1998) nahradil Sukarnův *Starý pořádek/Orde Lama*. Zrodil se ze strachu z nástupu komunismu, vznikl na troskách režimu Řízené demokracie po antikomunistických čistkách (1965–1966). Byl to autoritářský režim směřující k realizaci vyšších národních cílů, k rozvoji, stabilitě a prosperitě – developmentalismus – Suharto byl považován za otce rozvoje. Poté co byla Indonésie zasažena Asijskou finanční krizí, prezident Suharto odstoupil a novou hlavou státu se stal Bacharuddin Jusuf Habibie (1998–1999).

⁵⁶ GADIS, str. 11.

⁵⁷ *Ibidem*, str. 13–18.

s rapidně se zvyšujícími cenami potravin a hlavně mléka, které bylo chápáno jako symbol mateřství. Byla to první nevládní demonstrace pořádaná ženami po pádu Suhartova režimu. Ženy se při ní smály, zpívaly, modlily se a rozdávaly květiny kolemjdoucím, projíždějícím vozům i policii. Této demonstrace se účastnilo i mnoho mužů, kteří podporovali myšlenky a zájmy SIP. V souladu s ustanovením, které prohlašuje, že by ženy měly sloužit jako manželky, matky a starat se o domácnost, si prostřednictvím tohoto protestu stěžovaly na nemožnost zabezpečení domácnosti a základních potřeb z rodinného rozpočtu. Tento protest se stal inspirací pro další skupiny a o pouhé dva dny později, dne 25. 2. 1998, se konaly studentské demonstrace, které přispěly k budoucí rezignaci prezidenta Suharta.⁵⁸

3. 4. Demokratické reformy a transnacionální feminismus

Současné feministické myšlenky začaly získávat na moci těsně před nástupem demokratických reforem, které nastaly po pádu Suharta, pod taktovkou prezidenta Bacharuddina Jusufa Habibieho. Od poloviny 90. let 20. století byl kladen důraz na provádění relevantních studií, na transformaci sexistického diskurzu a na prosazování feministických znalostí prostřednictvím publikování časopisů a knih. Mezi další záměr tohoto období patřila orientace diskuzí na téma plurality a rovnoprávnosti, a nově se objevuje transnacionální směr feminismu: „Transnacionální feminismus v některých ohledech navazuje na dříve převládající směr postkoloniálního feminismu. Oba směry feministického myšlení je ovšem třeba rozlišit. Postkoloniální feminismus je zakotven v historické reflexi kolonialismu a imperiální politiky a dekonstruuje mocenské vztahy mezi ovládajícími a ovládanými, jež se přes rozpad koloniálních říší po druhé světové válce stále částečně podílejí na reprodukci geopolitických, sociálních i genderových nerovností. Naproti tomu transnacionální feminismus reaguje na probíhající proměnu vztahů mezi jednotlivými makroregiony a je zakotven v reflexi globalizačních procesů, které se zintenzivnily především po rozpadu bipolárního světa na počátku 90. let.“⁵⁹ Všechny zmíněné intence ovlivňují skutečnost, do jaké míry budou ženské záležitosti usměrněny feministickou perspektivou, která je v moderní éře odlišná a je používána hlavně ke zdůraznění problémů jakými jsou obchod s lidmi, násilí na ženách,

⁵⁸ ROBINSON, str. 1–3, 151–152.

⁵⁹ Uhde, Z. Časopis Gender a Výzkum: *Transnacionální feminismus*. Ročník 16, číslo 2/2015. Sociologický ústav Akademie věd ČR. Str. 2. Dostupné na: <https://www.genderonline.cz/cs/issue/39-rocnik-16-cislo-2-2015-transnacionalni-feminismus>

polygamie a lidská práva.⁶⁰ V době reformu byla založena státní organizace Komnas Perempuan – Komisi Nasional Anti Kekerasan Terhadap Perempuan (Národní komise proti násilí na ženách). Jedná se o nezávislou instituci založenou v roce 1998 dekretem prezidenta B. J. Habibieho, která se zabývá základními lidskými právy žen v Indonésii a všemi druhy násilí páchaného na ženách. Společně s jinými sociálními organizacemi vyvíjela koncepty a mechanismy, jejichž cílem byla prevence násilí na ženách a jejich ochrana. Mezi největší úspěchy patří zřízení krizových center po celé zemi a speciálních oddělení v policejních nemocnicích pro ženy, které se staly oběťmi násilí.⁶¹

Feministické tendence se objevovaly i v literatuře, v roce 1998 byla vydána kniha *Saman* od Ayu Utami pojednávající o sexu a intimitě, která získala mnoho ocenění a byla přeložena do mnoha jazyků, mimo jiné i do češtiny. Další oceněnou spisovatelkou byla Djenar Maesa Ayu za krátkou povídku nazvanou *Menyusu Ayah* (Kojící otec).⁶² Obě spisovatelky reprezentují výjimečný pohled na ženské tělo, sexualitu a intimitu. Jejich díla rozebírají submisivitu žen a tabu, která ve společnosti převládají. Ženy jsou v jejich dílech silné, kurážné, sebevědomé osobnosti schopné rozhodovat o svém vlastním životě.⁶³

3. 5. Úspěchy aktivistek v Indonésii

Aktivistky úspěšně prosazovaly pro-ženská vládní nařízení týkající se islámského manželského práva, hlavně co se týče polygamie, rozvodu, dětského manželství a možnosti zapuzení manželky. Pokračovaly i po dosažení nezávislosti Indonésie a do roku 1974 dosáhly některých cílů jako přijetí národního manželského práva, stanovení minimálního věku pro uzavření sňatku 16 let pro dívky a 19 let pro chlapce⁶⁴ a získání větší ochrany ve věcech týkajících se rozvodu a polygamie. Úsilí o standardizaci islámských zákonů v roce 1997

⁶⁰ GADIS, str. 13.

⁶¹ *Komnas Perempuan*. Oficiální webové stránky [online]. [cit. 12. 6. 2019].

Dostupné na: <https://www.komnasperempuan.go.id/>

⁶² Hlavní postavou této krátké povídky je dívka Nayla, kterou opustila matka hned po porodu, a tak byla namísto z matčina prsu kojena z otcova penisu. Později jí kojení od otce velice chybělo a přemlouvala ho, aby ji zase nakojil, ale neuspěla, a tak sváděla vrstevníky opačného pohlaví, po kterých požadovala, aby ji nakojili tak, jak to dělával její otec. To ale vedlo k tomu, že se Nayle všichni stranili a považovali ji za prostitutku.

Saya Tidak Mengisap Putting Payudara Ibu, Saya mengisap Penis Ayah [online]. © 2016, Media Pijar. Vydáno 20. 10. 2017 [cit. 14. 7. 2019]. Dostupné na: <http://www.mediapijar.com/2017/10/saya-tidak-mengisap-putting-payudara-ibu-saya-mengisap-penis-ayah/>

⁶³ ROBINSON, str. 84.

⁶⁴ Od roku 2002 v Indonésii platí zákon na ochranu dětí, který definuje dítě jako osobu mladší 18 let, tudíž nesmí uzavřít manželský svazek.

posílilo některá zvyková práva, včetně ženských obecných majetkových práv a práv na rozvod.⁶⁵

V postsuhartovském období, které bylo spojené s decentralizací politické moci, mnoho okresů uzákonilo místní předpisy, které byly založené na právu šaría, které zveřejnily pravidla oblékání pro ženy, omezovaly pohyb žen na veřejnosti a kvůli kterým ženy nesměly večer vycházet ven či cestovat.⁶⁶ Human Rights Watch, mezinárodní nevládní organizace sídlící v New Yorku, která vede výzkum lidských práv, roku 2015 zveřejnila informaci, že 279 místních nařízení diskriminovalo ženy a 90 z nich požadovalo, aby ženy nosily hidžáb. V některých případech byla tato ustanovení směřována i na ženy křesťanské víry, ale ty je včetně islámských feministek ignorovaly, a tak lokální vládní organizace udělily členům civilní stráže a radikálním skupinám povolení k násilnému vynucování poslušnosti a k jejich dodržování.⁶⁷

Zatímco se objevovaly pokusy o využití náboženství k limitování ženských práv a ženské participace v politice, indonéské ženy všech náboženských skupin byly aktivní jak v místní tak národní politice. Genderové kvóty na kandidaturu do parlamentu, byly uzákoněny až roku 2008 a v současné době je 17,5% křesel v národním parlamentu obsazeno ženami. Ve volbách roku 2014 získaly tři politické strany 20% zastoupení žen, jednou byla islámská strana PKB a další dvě byly sekulární nacionalistické strany. Tento úspěch při dosazování žen do parlamentu je odrazem velkého množství žen v masových organizacích sdružených v Nadhlatul Ulama. Dalším velkým posunem je, že mnoho rozmanitých komunit na území Indonésie v dnešní době vykazují tolerantní postoj k jednotlivcům, kteří stojí mimo definici genderové binarity⁶⁸ a byl výrazně snížen stupeň násilí vůči LGBT⁶⁹ osobám.⁷⁰

⁶⁵ NURMILA, N. *The influence of global muslim feminism on indonesian muslim feminist discourse*. Al-Jami'ah Journal of Islamic Studies, Yogyakarta, 2011. Str. 37–42. Dostupné na: <http://www.aljamiah.or.id/index.php/AJIS/article/view/119/140>

⁶⁶ ROBINSON, str. 21.

⁶⁷ *World Report 2015: Indonesia: Events of 2014* [online]. © 2019 Human Rights Watch. [cit. 30. 5. 2019]. Dostupné na: <https://www.hrw.org/world-report/2015/country-chapters/indonesia>

⁶⁸ *Genderová binarita*: „V moderní západní společnosti převládá v obvyklém uvažování koncept dvou genderů, maskulinního a femininního, přičemž přítomnost jednoho vylučuje druhý. Podle Butlerové je však obtížné udržitelné jak rozdělení na mužskost a ženskost, tak rozdělení na biologické pohlaví a sociální gender, neboť v obou případech se kategorie částečně prolínají. Kritikou binárního dělení genderů se zabývá také queer teorie, přičemž kromě existence pouze dvou genderů zpochybňuje také neměnnost a danost binární kategorie pohlaví.“ SOKOLOVÁ, Věra. *Současné trendy feministického myšlení*. In: VALDROVÁ, Jana. ABC feminismu. Brno: Nesehnutí, 2004. Str. 209.

Nebinárnost: „Zřetelná může být nebinárnost genderového pojetí v některých neevropských kulturách. Některé kmeny amerických indiánů rozlišovaly tři nebo čtyři gendery. V historických dokumentech byly osoby nebinárních genderů souhrnně označovány jako berdaši (berdache), v moderním zkoumání se někdy

užívá pojem two-spirits (dvě duše), případně se jednoduše mluví o odchylných genderech nebo se používají příslušná domorodá označení.“

REMIŠOVÁ VĚŠÍNOVÁ, Kamila. *Gender a pravěká společnost*. Praha: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum, 2017. Praehistorica. ISBN 978-80-246-3177-6. Str. 172.

⁶⁹ LGBT (Lesbian, Gay, Bisexual, Transgender) je zkratka označující lesby, gaye, bisexuály a transgender osoby, což jsou osoby s menšinovou genderovou/sexuální identitou či menšinovým sexuálním zaměřením.

⁷⁰ ROBINSON, K. *Religion, gender and the state in Indonesia* [online]. East Asia Forum. Vydáno 22. 5. 2016 [cit. 30. 5. 2019]. Dostupné na: <https://www.eastasiaforum.org/2016/06/22/religion-gender-and-the-state-in-indonesia/>

PRAKTICKÁ ČÁST

Praktická část mé bakalářské práce je dělena do dvou kapitol, z nichž první pojednává o terénním výzkumu, který jsem realizovala pomocí zúčastněného pozorování a rozhovorů s klíčovými informátorkami a druhá se týká dotazníkového šetření. Pro obě části jsem zvolila formu kvalitativního výzkumu, u kterého je nutné předem určit místo šetření, klíčové informátory a výzkumný vzorek, a jehož cílem je získat větší množství informací o menším počtu respondentů.

4. Terénní výzkum

4. 1. Projekt výzkumu

Místem mého výzkumu se stalo město Yogyakarta s přibližně půl miliónem obyvatel, ležící na ostrově Jáva ve stejnojmenné provincii Yogyakarta/Daerah Istimewa Yogyakarta, která patří mezi pět indonéských provincií se zvláštním statusem, jelikož zde byl zachován sultanát.⁷¹ Jedná se o univerzitní město, kde žije mnoho studentů ze všech koutů Indonésie i z celého světa, kteří sem přijeli studovat jazyk, kulturu a umění. Osobně jsem toto město navštívila v dubnu 2019, abych zmapovala terén, navštívila krizové centrum pro ženy Rifka Annisa, setkala se s členkami feministické organizace Feminis Yogya a seznámila se tak s jejich cíli, aktivitami, službami a kampaněmi. Tímto výzkumem bych chtěla přispět k lepší informovanosti o současném sociálním statusu žen v indonéské společnosti.

⁷¹ Toto privilegium je oceněním za zásluhy na vzniku samostatného indonéského státu. Yogyakarta totiž byla během Indonéské revoluce (1945–1949) hlavním městem indonéského souostroví a centrem republikánských sil.

4. 2. Metodika výzkumu

Terénní výzkum byl realizován pomocí polostrukturovaných a nestrukturovaných rozhovorů a zúčastněného pozorování. Polostrukturovaný rozhovor⁷² jsem vedla se sociální pracovnící Ullie v Rifka Annisa centru⁷³ s cílem získat co nejvíce informací o aktivitách, kampaních a záměrech této organizace. Osobně jsem se setkala také s členkami Feminis Yogya, při jejichž meetingu jsem působila jako zúčastněná pozorovatelka, získala jejich kontakty a domluvila rozhovory na další dny. V tomto případě jsem zvolila formu nestrukturovaných rozhovorů,⁷⁴ pro které jsem vybrala dvě členky, Farah Afriani a Ersu Khaiyu. Rozhovory byly spíše přátelské povahy s cílem získat spolehlivé informátorky, které mi později budou pomáhat s rozesíláním dotazníků. Tímto způsobem se mi povedlo se blíže seznámit s jejich mentalitou a získat si jejich důvěru, tudíž se nebály se mnou sdílet jejich niterné pocity, myšlenky a životní zkušenosti. Rozhovory probíhaly v přirozeném prostředí respondentů, v jejich oblíbené kavárně, na jejich pracovišti či v kanceláři. Všechny participanty výzkumu jsem předem informovala o jeho záměru a cílech. Výzkum trval pouze 10 dní, a tak jsem se po návratu domů rozhodla, vytvořit dotazník přes on-line program Google Formuláře,⁷⁵ který jsem následně rozeslala všem členkám Feminis Yogya, abych získala více informací, myšlenek a názorů na společenské postavení žen v Yogyakartě. O dotazníkovém šetření a jeho výsledcích pojednává kapitola číslo 5.

⁷² *Polostrukturovaný rozhovor* stojí mezi nestrukturovaným a strukturovaným rozhovorem, má předem daný soubor témat a volně přidružených otázek, ale jejich pořadí, volba slov a formulace může být pozměněna, případně může být něco dovysvětleno. Konkrétní otázky, které se zdají tazateli nevhodné, mohou být dokonce i vynechány; jiné naopak mohou být přidány. Polostrukturované rozhovory jsou flexibilnější a volnější než strukturované, ale jsou organizovanější a systematictější než nestrukturované rozhovory. LUPTÁK BURZOVÁ, P. *Metody terénního výzkumu* [přednáška]. ZS 2016. Praha: FF UK.

⁷³ Adresa: Kompleks, Jatimulyo Indah Jalan Jambon IV nNo. 69A, Kricak, Tegalrejo, Yogyakarta City, Special Region of Yogyakarta 55241, Indonésie

⁷⁴ *Nestrukturovaný rozhovor*: Není u něj předem stanovena struktura ani přesné znění či pořadí kladených otázek. Badatel nemá za cíl získat od různých respondentů odpovědi na stejné otázky. Tato forma je aplikována spíše na počátku výzkumu a je vhodná, pokud jsou zkoumané osoby, jejich životní hodnoty a prostředí, ve kterém žijí odlišné od toho, na co je zvyklý výzkumník.

LUPTÁK BURZOVÁ, P. *Metody terénního výzkumu* [přednáška]. ZS 2016. Praha: FF UK.

⁷⁵ *GoogleForms*. In: Google [online]. Dostupné na: https://www.google.com/intl/cs_CZ/forms/about/

4. 3. Interpretace výsledků terénního výzkumu

V této kapitole pojednávám o současných hnutích působících v Yogyakarta, o jejich vzniku, cílech a náplni práce. Jsou jimi feministická organizace Feminis Yogya, ženské krizové centrum Rifka Annisa a jako kontrast těchto organizací jsem vybrala antifeministickou organizaci Indonesia Tanpa Feminis, která taktéž působí v tomto městě a převážně na sociálních sítích bojuje proti feministickým myšlenkám. Veškeré zde použité informace jsem získala z osobních rozhovorů, zúčastněného pozorování a instagramových účtů či webových stránek. V případě Indonesia Tanpa Feminis jsem data získávala pouze na sociálních sítích.

4. 4. Feministická organizace Feminis Yogya

4. 4. 1. Historie Feminis Yogya

Organizaci Feminis Yogya se rozhodla založit před více než rokem a půl vysokoškolská studentka filozofie Ersu Khaiya poté, co zjistila, že v Yogyakarta není prostor na vyjádření feministických myšlenek a názorů. Tuto organizaci založila s pomocí svých kamarádek a spolužaček, které se stejně jako ona zaobírají kvalitou života žen v Yogyakarta, genderovou rovností a ztotožňují se s feministickými myšlenkami. Nejčastějším důvodem pro přičlenění se k Feminis Yogya bylo každodenní zažívání genderové nerovnoprávnosti, diskriminace žen či citelné omezování ženských práv. Členky Feminis Yogya věří, že by si měli být všichni rovni bez ohledu na pohlaví, národnost, vzhled či společenský status. Tato organizace se skládá převážně z dívek ve věku od 21 do 30 let, ale její součástí jsou i tři chlapi, kteří dříve zažívali domácí násilí,⁷⁶ přišli do Feminis Yogya pro pomoc, a nakonec se stali feministy, kteří pomáhají ženám v boji proti násilí a za rovnoprávnost pohlaví.⁷⁷

⁷⁶ *Domácí násilí* lze definovat jako „týrání osoby žijící ve společně obývaném bytě či domě nebo osoby blízké“, přičemž osobou blízkou se rozumí příbuzní v přímé linii, zpravidla manžel, manželka, sourozenci nebo jiné osoby v poměru rodinném nebo jemu podobném. Projevuje se omezováním osobní svobody, fyzickým napadáním, vyhrožováním, sexuálním obtěžováním, psychickým vydíráním a ponižováním. Násilník udržuje svou oběť pod kontrolou pomocí neustálého strachu z trýznění. V 90 % případů je obětí domácího násilí žena. *Definice domácího násilí* [online]. ACORUS. [cit. 30. 5. 2019]. Dostupné na: <http://www.acorus.cz/cz/domaci-nasili/info-o-domacim-nasili.html>

⁷⁷ Interview s Ersou Khaiyou, zakladatelkou Feminis Yogya. Yogyakarta 4. 4. 2019.

4. 4. 2. Aktivity Feminis Yogya

Feminis Yogya pořádá workshopy, diskuze, kurzy sebeobrany pro ženy a snaží se vzdělávat ženy a dívky pomocí sociálních médií. Pravidelně je pořádán filmový projekt „Midweek Movietalk“, při kterém je společně sledován film, a poté je podrobně rozebírán a prodiskutován z feministického hlediska a z hlediska genderu. Dále se aktivně účastní feministických projektů a akcí jako je Mezinárodní den žen a Women's March.⁷⁸

Feminis Yogya pomáhá nezištně, za jejími členkami přichází mnoho žen, které se chtějí svěřit s niternými pocity, se svým pohledem na feminismus, a které chtějí samy sobě a svému postavení ve společnosti lépe porozumět. Často se jim ženy svěří s nepříjemnými zážitky, které se týkají domácího násilí, diskriminace, sexuálního obtěžování a mužské nadvlády. Jestliže se jedná o závažnější případ, je žena přesměrována na krizové centrum Rifka Annisa, která nabízí celou škálu služeb a kde pracují kvalifikovaní a kompetentní lidé. Spolupracuje dále s klubem Lavender Study Club⁷⁹ a se Srikandi UGM (Studentská unie Univerzity Gajah Mada).⁸⁰

Nejpřínosnější aktivitou je kurz sebeobrany pro ženy, který pořádá Feminis Yogya ve spolupráci s yogyakartskými vojáky z organizace Beladiri Taktis (Taktická bojová umění). Tento kurz má za cíl naučit ženy praktické a jednoduché sebeobrané prvky, aby byly schopné se účinně ubránit případnému útočníkovi. Snaží se tuto akci pořádat každý měsíc za drobný finanční příspěvek, který se v přepočtu pohybuje okolo 50, – Kč. „Tento kurz je velice oblíbený. Vždy přijde okolo 40 žen, které se chtějí naučit efektivně ubránit před případným útočníkem. Odezvy jsou pozitivní, ženy si tento kurz chválí a je o něj stále větší zájem. Naše obrovské díky patří vojákům z Beladiri Taktis, kteří pro nás tyto kurzy nezištně vyučují. Přijít můžou všechny dívky a ženy, kurz je dostupný za drobný peněžní příspěvek Rp 30 000, který je určen na pokrytí nájmu tělocvičny a skromného občerstvení. Určitě tento

⁷⁸ *Women's March* sjednocuje ženy na celém světě, aby společně bojovaly za prosazení základních lidských práv pro ženy.

Yogyakarta chapter [online]. Women's March. [cit. 30. 5. 2019].

Dostupné na: <https://womensmarchglobal.org/chapters/yogyakarta/>

⁷⁹ *Lavender Study Club* je spolek, který učí o sociální spravedlnosti, ženách, domácím násilí, LGBT, genderové rovnosti a lidských právech. Pořádá dokonce vzdělávací kempy a ve spolupráci s Feminis Yogya pořádá Midweek Movietalk.

⁸⁰ *Srikandi UGM* je studenstvá organizace, která byla založena 17. 4. 2008 v Yogyakartaě na univerzitě Gajah Mady v Yogyakartaě. Byla vybrána jako strana studentů, která se účastnila demokratických voleb do studentské Výkonné rady a Senátu UGM. Od roku 2008 do roku 2016 se zaměřovala na problematiku rovnoprávnosti žen a mužů v politické oblasti kampusu.

kurz budeme dělat pravidelně, moc nás těší, že je již po jednom kurzu vidět, jak jsou ženy sebevědomější.“⁸¹

Dalším tématem, kterým se Feminis Yogya zabývá je sexuální výchova, neboť informovanost o biologických změnách, které probíhají na těle i na duši každého dospívajícího člověka je téměř nulová, a tak již mnohokrát pořádala přednášky na yogyakartských základních/středních školách a univerzitních kampusech na toto téma a plánuje další projekty, které mají přispět k odstranění tohoto problému.

4. 4. 3. Cíle Feminis Yogya

Prvotním cílem této organizace bylo šíření feminismu do povědomí společnosti a boj proti diskriminaci žen. Mezi současné cíle patří hlavně zvyšování sebevědomí žen, aby se nebály projevit své názory a vzepřít se stereotypní společnosti, která ženy stále považuje za méněcennější než muže a dosažení genderové rovnosti. Feminis Yogya má také v plánu poučit co nejvíce děvčat o hormonálních a biologických změnách v období dospívání pomocí přednášek na školách a univerzitách. Tento problém momentálně považuje za nejzávažnější, jak Farah potvrdila během našeho rozhovoru: “Stála přede mnou asi 11letá dívka a já viděla, že má na kalhotách krev. Nenápadně jsem ji odvedla na stranu a pověděla jí to. Koukala na mě vyděšeně a netušila, co se děje, začala se bát, že je nemocná a ptala se, co má dělat. Vysvětlila jsem jí, že je to úplně normální a nazývá se to menstruace, která se časem ustálí, bude se dostavovat každý měsíc zhruba na 5–7 dní a díky ní bude moct mít později miminko. Ptala jsem se jí, jestli jí o menstruaci někdy matka informovala, ale kývala hlavou, že ne. Řekla jsem jí, že se z ní stává žena a není se za co stydět, ať se to tedy nebojí říct doma. Koupila jsem menstruační vložky a naučila ji, jak se správně používají a upozornila ji, ať v tomto období více dbá na hygienu. Velmi mě znepokojuje, že rodiče nejsou ochotni informovat své vlastní děti o významných biologických změnách, které nastávají v období dospívání, jelikož se o tom stydí mluvit. Menstruace totiž ještě stále pro mnoho mužů i žen v Indonésii značí něco hříšného, špinavého a ostudného, takže o ní raději vůbec nemluví. Zároveň toto téma momentálně není již tak zapovězené, protože stále více organizací se o něm snaží veřejně diskutovat a dívky mají nově více možností si samy na internetu najít potřebné informace, což nebylo ještě před několika lety možné. I přesto považujeme za velice

⁸¹ Interview s Farah Afriani, spoluzakladatelkou Feminis Yogya, aktivistkou, feministkou a umělkyní. Yogyakarta 4. 4. 2019.

důležité chodit na školy a dělat přednášky o dospívání. Doufáme, že se nám tím povede mnohé změnit a pomůžeme tak vybudovat lepší a modernější společnost, která není založena na stereotypch a zastaralých hodnotách a principech.“⁸²

Farah, která se věnuje výtvarnému umění, využila svého nadání a zorganizovala vlastní demonstraci, pomocí které chtěla společnosti ukázat, že menstruace je přirozený biologický proces: „Byla to taková moje vlastní demonstrace proti odmítání lidské přirozenosti. Nelíbí se mi, že lidé zde považují menstruaci za něco, za co by se žena měla stydět a pomalu nevycházet z domu. Vím, že jinde ve světě je absolutně normální o menstruaci mluvit a nestydět se za ní. Rozhodla jsem se tedy vytvořit několik obrazů malovaných svou menstruační krví a prezentovat je na výstavě.“

Farah mluví o úspěšnosti své demonstrace: „Na mou výstavu s obrazy se přišlo podívat mnoho lidí, chválili je a moc se jim líbily, ale jen do té doby než jsem jim prozradila jejich pravý význam. Když návštěvníci zjistili, že jsou malované mou menstruační krví, jejich obličej se protáhly do velice znechucených výrazů a již nechtěli slyšet víc. Někteří byli tak pobouření, že jsem od nich schytala i pár nadávek, jiní zase jen rychle a celý zostuzeni odešli pryč. Na celé výstavě nebyl jediný návštěvník, který by pochopil význam těchto obrazů, já jsem ale se svým výstupem velice spokojena a věřím, že nad ním většina zúčastněných ještě dlouho přemýšlela.“

Mezi její další projekty patří například vlastnoručně vyrobené náušnice ve tvaru vagíny: „Chci, aby se otevřeně mluvilo o sexu a o našich potřebách. Nechci, aby naše přirození bylo něco, o čem je nepřijatelné se vyjadřovat a mluvit na veřejnosti. Nadále budu vymýšlet a konat tyto akce. Jen tak se nevzdám a je mi jedno, co si o mně budou ostatní lidé myslet.“⁸³

⁸² Interview s Farah Afriani, spoluzakladatelkou Feminis Yogya, aktivistkou, feministkou a umělkyní. Yogyakarta 4. 4. 2019.

⁸³ *Ibidem.*

4. 5. Ženské krizové centrum Rifka Annisa

Rifka Annisa je nevládní organizace sídlící a působící v Yogyakarta, jež byla zřízena za účelem eliminovat násilí na dívkách a ženách. Tato organizace byla založena 26. 8. 1993 skupinou aktivistek, které byly znepokojené ze stále sílící patriarchální společnosti, na pomoc ženám v nouzi, které se kvůli zanedbávání úrovně jejich společenského postavení staly snadným terčem fyzického,⁸⁴ psychického,⁸⁵ sexuálního,⁸⁶ ekonomického⁸⁷ a sociálního⁸⁸ násilí. Všechny tyto formy domácího násilí se Rifka Annisa snaží odhalovat a postupně vymýtit.

⁸⁴ *Fyzické násilí* je nejvíce viditelné, neboť zpravidla zanechává stopy v podobě modřin, jizev, popálenin, zlomenin a zaschlé krve, jelikož se většinou jedná o brutální bolestivé útoky, které s sebou nesou riziko poškození zdraví. V extrémních případech může tento druh násilí vyústit v přímé ohrožení života. Projevit se může strkáním, fackováním, bitím pěstmi, taháním za vlasy, pálením cigaretou, kopáním, smýkáním, ohrožováním zbraní, nožem, házením předměty, tlčením hlavou oběti o stěnu či demolicí majetku. VALDROVÁ, J. *Abc Feminismu*. Brno: Nesehnutí, 2004. Str. 105.

⁸⁵ *Psychické násilí* se ve většině případů projevuje ze všech forem násilí jako první a postupně pak vyúsťuje ve fyzické násilí. Je velmi obtížné ho prokázat a oběť si to často ani nepřipouští, nepřiměřenou žárlivost například přisuzuje velké zamilovanosti. Zahrnuje citové a slovní týrání, zesměšňování, urážení na veřejnosti či hrubé nadávání. Při této formě domácího násilí násilník neustále vzbuzuje ve své oběti strach, kontroluje ji nebo ji pronásleduje. Mezi prostředky nátlaku může patřit časté buzení v noci, odpírání spánku, nekonečné výslechy, odpírání potravy či vzbuzování strachu při řízení motorového vozidla enormně rychlou jízdou. *Ibidem*, str. 105–106.

⁸⁶ *Sexuální násilí* nastává, když jedna osoba zneužije své síly a sexuálním způsobem překročí osobní hranice druhé osoby bez jejího svolení. Nepatří sem tedy jen pohlavní styk či fyzické doteky, ale i psychická forma nátlaku nebo například „jen“ lechtivé narážky nebo „okukování“, zkrátka vše, co individuální hranice v konkrétní situaci přesahuje. Dalo by se říci, že jde o jakékoli nežádoucí jednání se sexuálním podtextem, které je obětí chápáno jako nepříjemné a nevídané. Na jedné straně je člověk toto jednání konající a na druhé straně je člověk, který s tím nesouhlasí a vyjadřuje nesouhlas.

Co si představit pod pojmem sexuální násilí [online]. Persefona. [cit. 30. 5. 2019]. Dostupné na: <https://www.persefona.cz/co-si-predstavit-pod-pojmem-sexualni-nasili>

⁸⁷ *Ekonomické násilí* znamená snahu o zamezení možnosti oběti disponovat finančními prostředky, zabavováním celé její výplaty či zamezováním možnosti legálně získat peněžní obnos prací, kterou chce vykonávat.

VALDROVÁ, str. 106.

⁸⁸ *Sociální násilí* má za cíl oběť především izolovat. V konkrétních případech to znamená například zákaz styku s rodinou, přáteli, zablokování telefonu, zamykání, zákaz chodit do zaměstnání, přesné stanovení povolené doby návratu, přičemž při jejím přesáhnutí následuje trest. K metodám izolace patří i kontrola vhodnosti jednání a chování oběti či kontrola jejich telefonátů a korespondence. Oběť ztratí kontakt s vnějším světem a nemá možnost si říct o pomoc, vnímání reality je poté zkreslené a standardem se stává každodenní násilí. *Ibidem*, str. 106.

4. 5. 1. Služby a aktivity Rifka Annisy

Osobně jsem se dne 5. 4. 2019 setkala v Rifka Annisa krizovém centru se slečnou Ullie, sociální pracovnící, aktivistkou a feministkou zajímající se o lidská práva, jejímž cílem je zastavit jakoukoliv formu násilí⁸⁹ konanou na ženách či dětech. Každý týden je hostem v yogyakartských rádiích, kde hovoří o aktuálních problémech, rozšiřuje povědomí o porušování lidských práv, o formách domácího násilí a povzbuzuje ženy, aby v případě potřeby neváhaly a přišly si pro pomoc. Přiblížila mi chod tohoto krizového centra a dozvěděla jsem se o jeho cílech, službách a aktivitách. Vedla jsem s ní přátelský a uvolněný rozhovor s cílem získat co nejvěrnější odpovědi na otázky týkající se ženského sociálního statusu a života v indonéské společnosti. Na mou otázku ohledně žen a jejich práv v Indonésii odpověděla následovně: „V Indonésii mají ženy stále méně práv než muži kvůli mnoha stereotypům, způsobu mužského myšlení a vedení života. Muži se odvolávají na fakt, že společnost takto fungovala od nepaměti a nechtějí na tom nic měnit. I přesto ženy v poslední době získávají větší pravomoci a čím dál častěji se mluví o rovnoprávných pracovních podmínkách pro příslušníky obou pohlaví. Ženy se objevují v politice, na vysokých pracovních pozicích, v televizi a mohou hovořit do důležitých záležitostí, což se mnoha mužům v Indonésii nelíbí. Často totiž vidí ženu pouze jako hospodyně a matku, která stojí celé dny za plotnou a stará se o děti. Rozhodně si nepřejí, aby se objevovaly v politických záležitostech, natožpak jako kandidátky na prezidentku. Přestože dnes mají dívky právo studovat na středních a vysokých školách, budoucí manžel, jeho rodina i rodina dívky předpokládá, že se bude po svatbě věnovat pouze manželovi, dětem a péči o dům. Je velmi smutné, že by dívka s vysokoškolským titulem, nadáním a inteligencí měla strávit celý život zavřená doma.“⁹⁰

Na pomoc ženám, které zažily či zažívají některou z forem násilí, prožívají manželskou, osobní nebo finanční krizi či potřebují pomoci v právních záležitostech, organizuje Rifka Annisa mnoho aktivit, kampaní a provozuje širokou škálu služeb, mezi něž patří například psychologická, právní a finanční poradna, kurzy sebeobrany a sebeovládání, skupinová či individuální sezení a manželská poradna. Její vizí je vytvoření genderově

⁸⁹ *Násilí* je definováno dle Světové zdravotnické organizace WHO jako „záměrné použití nebo hrozba použití fyzické síly proti sobě samému, jiné osobě nebo skupině či společnosti osob, které působí nebo má vysokou pravděpodobnost způsobit zranění, smrt, psychické poškození, strádání nebo újmu.“
Violence - a global public health problem [online]. World Health Organisation. [cit. 20. 5. 2019]. Dostupné na: https://www.who.int/violence_injury_prevention/violence/world_report/en/chap1.pdf. Str. 5.

⁹⁰ Interview se slečnou Ullie, sociální pracovnící v Rifka Annisa krizovém centru pro ženy. Yogyakarta 5. 4. 2019.

vyrovnané společnosti založené na principech sociální spravedlnosti, toleranci, nezávislosti, péči, integritě a moudrosti, ve které násilí vůči ženám není tolerováno.

Nejvyužívanější službou je psychologické poradenství, které se zaměřuje hlavně na posilování psychiky a sebevědomí žen, které zažily či stále zažívají jakoukoliv formu domácího násilí. Je zde kladen důraz na zvyšování sebevědomí, pěstování respektu vůči své osobě, uvědomění si své vlastní hodnoty a na plynulý návrat do běžného života. Může probíhat formou sezení tváří v tvář, podpůrné psychoterapeutické skupiny, kdy se klientky pravidelně scházejí, aby se navzájem motivovaly a podporovaly na cestě za uzdravením na těle i na duši, dále může probíhat po telefonu, za pomoci e-mailové korespondence či formou poradenské služby v terénu, která je poskytována v případě, že klientka nemá možnost dorazit do krizového centra z důvodu vzdálenosti, financí či nemoci.

Často se může stát, že se žena dostane do situace, kdy je vhodné opustit domov, existuje zde tedy možnost využít služeb azylových domů pro ženy: „Rifka Annisa spolupracuje s Rumah Aman (Bezpečný dům), což je azylový dům pro ženy a jejich děti, které náhle ztratily domov nebo utekly od manžela, který je týral. V tomto azylovém domě může žena bezplatně bydlet 10 dní, během této doby musí vyřešit vzniklý problém nebo si najít jiné místo k bydlení.⁹¹ V Yogyakarta existuje několik azylových domů či ubytoven, ve kterých mohou ženy v nouzi po delší dobu zůstat.“ Rifka Annisa pořádá behaviorální terapie pro muže, které mají za cíl eliminovat domácí násilí, při nichž je kladen důraz na odpovědnost muže za své činy a na uvědomování si jejich následků. Pomocí různých cvičení a konzultací se snaží změnit mužské chování, myšlení, stereotypy, názory na svět a společnost. Pokud je tato terapie účinná a muž je ochoten spolupracovat, je manželskému páru nabídnuta služba manželské poradny, při které se kvalifikovaný psycholog snaží objevit a odstranit příčiny, které způsobují manželskou krizi. „Snažíme se, aby si k sobě pár opět našel cestu, ale některé případy jsou tak složité, že i naše rady jsou neúčinné a manželský pár se sám rozhodne k rozvodu. Společnost v Yogyakarta i v celé Indonésii nahlíží na akt rozvodu skrz prsty, tvrdí, že rozvod není řešení a měl by být zakázaný, i přesto je dnes celkem běžné, že zde k rozvodu dojde. Rifka Annisa již byla

⁹¹ V porovnání s Českou republikou je 10 dní na vyřešení všech problémů velice krátká doba. V České republice existuje mnoho azylových domů pro ženy a děti, jedním z nich je například *Azylový dům Gloria* nacházející se na Barrandově v budově bývalé mateřské školy, který pomáhá maminkám a dětem již od roku 2008 a poskytuje jim přechodné ubytování v délce půl roku, které je v případě potřeby možné prodloužit dokonce až na 1 rok. *Azylový dům Gloria slaví 10 let od otevření. Zachránil 1 100 maminek a jejich dětí* [online].

© 2019 Arcidiecézní charita Praha. Vydáno 19. 2. 2018 [cit. 8. 7. 2019]. Dostupné na:

<https://praha.charita.cz/sluzby/adgloria/aktualne/azylovdy-dum-gloria-slavi-10-let-od-otevreni-zachranil-1-100-maminek-a-jejich-deti/>

mnohokrát nařknuta z rozvracení manželství a z nabádání k rozvodu, což není vůbec pravda, v Rifka Annisa pouze podáváme pomocnou ruku a snažíme se problém co nejlépe vyřešit.“⁹²

Rifka Annisa pomáhá také ženám, které se například dostaly do finanční krize: „Rifka Annisa poskytuje pomoc ženám v těžké ekonomické situaci. Pokud neúspěšně delší dobu hledají práci, poskytneme jim kontakt na Dinas Sosial (Sociální úřad). V případě, že nemají žádnou praxi nebo školu, mohou navštěvovat kurzy vaření, šití či jiných dovedností, takže později vyrábí své vlastní výrobky, které mohou prodávat na trzích či v obchodech, tudíž si samy vydělávají na živobytí a stanou se samostatnými a nezávislými ženami.“ Je nabízena i služba finanční poradny: „Existuje u nás možnost navštívit finanční poradnu, aby se manželé či jednotlivci naučili nakládat s penězi či se zbavili dluhů.“⁹³

Mezi činnosti Rifka Annisy patří také výroba vlastních manuálů týkajících se poradenství určeného mužům a ženám, které obsahují návody na realizaci konkrétních programů zaměřených převážně na odstranění násilí páchaného na ženách, dále poskytuje konzultační a poradenskou službu za účelem studia a výzkumu, jejímž prostřednictvím je schopna sdílet odborné znalosti s dalšími organizacemi a skupinami. Je často poskytovaná facilitační služba,⁹⁴ jelikož žádosti o pomoc pocházejí od mnoha institucí a komunit, mezi jejichž požadavky patří diskuse na mnohá témata, jako je prevence násilí páchaného na ženách, genderová socializace či poradenství pro muže. Témata a detaily těchto programů jsou předem prodiskutované s facilitátory,⁹⁵ aby bylo dosaženo optimálního výsledku.

Rifka Annisa působí pravidelně ve dvou regionech Yogyakarty: „Pomáháme vesnicím Kulon Progo a Gunungkidul, které nazýváme Desa Dampingan (Asistované vesnice). Tyto vesnice od nás dostávají mnoho rad a pomoci, pořádáme zde například kurzy zvlášť pro otce a pro matky, ve kterých je učíme o odlišných potřebách a rozdílech pohlaví, toleranci a zvládání agrese.“ Od těchto Pusat Krisis berbasis Komunitas (Komunitní krizová centra),

⁹² Interview se slečnou Ullie, sociální pracovnící v Rifka Annisa krizovém centru pro ženy. Yogyakarta 5. 4. 2019.

⁹³ *Ibidem*.

⁹⁴ *Facilitace* je technika, která umožní dovést skupinu k cíli porady či složitějšího jednání navzdory úskalí neefektivní komunikace, nedorozumění a nejasností mezi účastníky. *Facilitace*. Asociace mediátorů České republiky [online]. [cit. 30. 5. 2019]. Dostupné na: <http://www.amcr.cz/sluzby-facilitace/>

⁹⁵ *Facilitátor* je odborník na vedení procesu dorozumívání se, který zaměřuje energii účastníků na dané téma a volí metody jednání dle aktuální situace, vždy však tak, aby umožnil každému aktivně se zúčastnit a vyslovit svůj názor v bezpečné atmosféře. Zodpovídá za proces dorozumívání, nikoliv za výsledky řešení. *Ibidem*.

kterým byla poskytnuta pomoc,⁹⁶ se očekává, že budou schopna samostatně fungovat a řešit problémy v příslušných oblastech. Úlohou Rifka Annisy je pomoc při budování jejich kapacit a rozvoji vztahů mezi jednotlivými krizovými centry s příslušnými institucemi, jako jsou PUSKESMAS – Pusat Kesehatan Masyarakat (Komunitní zdravotní střediska) a místní policie.

4. 5. 2. Kampaně Rifka Annisy

Kampaně jsou cílené na budování společenského povědomí o násilí na ženách a jeho negativním dopadu na psychický a fyzický stav žen. K tomu jsou využívána tisková, sociální i veřejnoprávní média, jako jsou letáky, propagační plakáty, brožury, Facebook, Instagram, rozhlas a televize. „Ženy v Yogyakarta mají spoustu možností se o nás dozvědět, protože se kromě sociálních sítí jako je Facebook, Twitter a Instagram objevujeme také každý týden v rádiu Istakalisa a Rakosa, kde rozebíráme různá témata a problémy, kterými jsou například: jak vybudovat šťastnou rodinu či manželství, jak správně vychovávat děti, o domácím násilí, jak si říct o pomoc a mnoho dalších. Od roku 1998 každé tři měsíce vydáváme naučný časopis *Rifka Media*, který je zdrojem odpovědí na otázky týkající se pohlaví, genderových otázek a násilí páchaného na ženách.“⁹⁷

Další přínosná kampaň se nazývá Rifka Goes to School Program (Rifka Annisa na školách a v kampusech), což je socializační program, který si klade za cíl představit základní znalosti o genderových otázkách dětem a mladistvým, aby byli schopni rozpoznat a zamezit násilí. Aby oslovila a informovala ještě širší okolí, pořádá různé akce na Mezinárodní den žen (8. 3.), na Den Raden Ajeng Kartini (21. 4.) a na Mezinárodní den pro odstranění násilí na ženách (25. 11.). Na těchto akcích, mnoha koncertech a workshopech pravidelně vystupuje hudební skupina Rannisakustik, která se snaží veřejnost informovat o násilí prostřednictvím hudby.

⁹⁶ Těmi jsou například Kelompok Mudi Lestaringing Budi, Playen, Gunungkidul a Huriya Maisya, Cokrodiningratan a Jetis.

⁹⁷ Interview se slečnou Ullie, sociální pracovnící v Rifka Annisa krizovém centru pro ženy. Yogyakarta 5. 4. 2019.

4. 6. Antifeministická organizace Indonesia Tanpa Feminis

Indonesia Tanpa Feminis (Indonésie bez feministek) je indonéská antifeministická organizace skládající se z chlapců i dívek převážně muslimského vyznání, která bojuje proti feministickým idejím a jejím snem a záměrem je zakázat feminismus a veškerá feministická hnutí v Indonésii. Antifeminismus je definován jako opozice vůči většině forem feminismu a jeho myšlenkám. Klade důraz na tradiční genderové role, odmítá zrovnoprávnění žen v politice a společnosti, vyjadřuje odpor vůči organizovaným protestům, hnutím a politickým krokům, které prosazují zrovnoprávnění žen a mužů. Představitelkou antifeminismu je například Gertrud von Le Fort, německá spisovatelka křesťanské literatury píšící svá díla převážně s ženskou tematikou, která byla zatvrzelou odpůrkyní feministických hnutí a o feministkách se vyjadřovala jako o ženách, které vyznávají ten nejubožejší kult ze všech, kult vlastního těla.⁹⁸ Tento názor je velmi blízký ideologii antifeministické organizace Indonesia Tanpa Feminis, jejichž instagramové příspěvky často proklamují, že feminismus je pouze znevažující a rouhavá ideologie, která přišla ze Západu a je v rozporu s islámskými hodnotami. Nesouhlasí hlavně s feministickým přesvědčením o tom, že ženy mohou a mají právo rozhodovat, jak bude s jejich tělem nakládáno, jejich tvrzením je „Moje tělo nepatří mně, ale Alláhovi.“⁹⁹

4. 6. 1. Cíle Indonesia Tanpa Feminis

Na svých sociálních sítích zahájila antifeministickou kampaň a rozpoutala vášnivou debatu mezi feministkami a islámskými skupinami na téma navrhovaných právních předpisů týkajících se sexuálního násilí. Jejich instagramový profil, který ještě nedávno obsahoval motto „My body is not mine, Indonesia doesn't need feminism/Moje tělo nepatří mně, Indonésie nepotřebuje feminismus“, je zaplněn množstvím fotografií žen, které drží cedule s hashtagy jako jsou #UninstallFeminism/Odinstalujfefeminismus, #IndonesiaTanpaFeminis a všudypřítomným mottem #Indonesiadosntneedfeminism. Od prvního instagramového příspěvku, který byl přidán 17. 3. 2019, získala tato organizace za pouhé 4 měsíce 4707 sledujících, což na Indonésii, jakožto čtvrtou nejlidnatější zemi světa

⁹⁸ MILCAREK, P. *Pisarka miłości nieodwołalnej* [online]. © Instytut Gość Media. Vydáno 3. 3. 2016 [cit. 17. 5. 2019]. Dostupné na: <https://www.gosc.pl/doc/3002212.Pisarka-milosci-nieodwolalnej/2>

⁹⁹ *Indonesia Tanpa Feminis* [online]. In: Instagram. [cit. 17. 5. 2019]. Dostupné na: <https://www.instagram.com/indonesiatanpafeminis/>

s počtem 264 miliónů obyvatel, ještě není mnoho, ale počet se každým dnem zvyšuje. Na jedné ze sdílených fotografií je například antifeministka držící ceduli s jejím přesvědčením „Nepotřebuji feminismus, protože rozkládá tradiční rodinné základy, neviním muže za akci, za kterou jsem zodpovědná, nejedná se o útisk, pokud na vás muži na ulici pískají anebo vám lichotí“,¹⁰⁰ na což se ozvalo mnoho příznivců i odpůrců, avšak největší internetovou diskuzi tato skupina rozpoutala dne 27. 3. 2019, kdy přidala fotografii z jejich srazu, na které je skupina žen zahalených v hidžábu s popisem: „Ženy, které chtějí svou generaci osvobodit od feministického jedu.“ Tato online demonstrace obdržela mnoho nesouhlasných a prudkých reakcí od spousty lidí, kteří si myslí, že tato skupina vůbec nepochopila podstatu, význam a cíle feminismu. Většina z nich nesouhlasí s existencí takového obsahu na sociálních sítích, což dokazuje komentář jednoho jejich odpůrce pod příspěvkem: „Členové Indonesia Tanpa Feminis jsou spokojeni s bezprávím a násilím, které je na ženách páchané. Takový obsah by na sociálních sítích přístupných dětem a mladistvým, neměl co pohledávat“. Tato antifeministická diskuze v posledních měsících nabývá na síle, zvláště po kontroverzi týkající se návrhu zákona o sexuálním násilí,¹⁰¹ který projednává Sněmovna reprezentantů od roku 2016. Tento zákon považují antifeministické a zpátečnické skupiny za podporu LGBT.¹⁰²

¹⁰⁰ *Indonesia Tanpa Feminis*. In: Instagram [online]. [cit. 17. 6. 2019]. Dostupné na: <https://www.instagram.com/indonesiatanpafeminis/>

¹⁰¹ *Návrh zákona o sexuálním násilí* je pro indonéské ženy považován za právní průlom v porovnání se současným zákonem platným v trestním zákoníku Indonésie, ve kterém nemají oběti sexuálního znásilnění přístup k rehabilitačním opatřením, což by nový zákon umožňoval a zároveň by zahrnoval ochranu obětí a řešení případů sexuálního násilí.

Indonesian Sexual Violence Bill Faces Religious Opposition[online]. VOANEWS.COM. Vydáno 11. 2. 2019 [cit. 8. 7. 2019]. Dostupné na: <https://www.voanews.com/east-asia-pacific/indonesian-sexual-violence-bill-faces-religious-opposition>

¹⁰² Fachriansyah, R. *'My body is not mine': Indonesia Without Feminists group starts online campaign* [online]. Vydáno 1. 4. 2019 [cit. 28. 5. 2019]. Dostupné na: <https://www.thejakartapost.com/news/2019/04/01/my-body-is-not-mine-indonesia-without-feminists-group-starts-online-campaign.html>

5. Dotazníkové šetření

Ve čtvrté kapitole, která pojednává o terénním výzkumu, jsem se zabývala historií, cíli, aktivitami a službami feministické organizace Feminis Yogya, krizového centra Rifka Annisa a stručně antifeministickou organizací Indonesia Tanpa Feminis. Tato pátá a poslední kapitola pojednává o dotazníkovém šetření a jeho výsledcích. Má za úkol zjistit, jaké je společenské postavení žen ve městě Yogyakarta z pohledu členek Feminis Yogya.

5. 1. Výzkumný vzorek

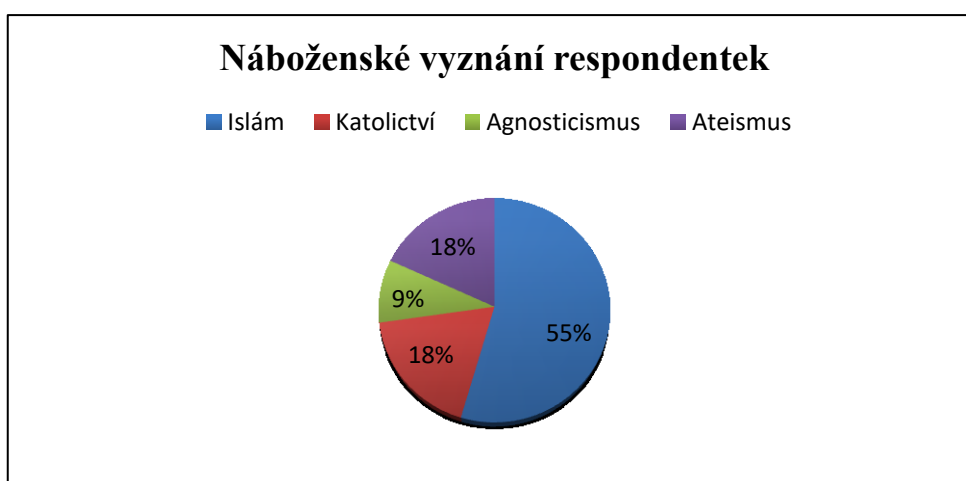
Pro stanovení výzkumného vzorku dotazníkového šetření jsem zvolila záměrný výběr,¹⁰³ kterým se staly členky Feminis Yogya ve věku od 19 do 30 let. Tento výzkumný soubor je pro mé zkoumání nejvhodnější, jelikož chci zachytit autentické pocity a názory zde žijících dívek a studentek, které založily a vedou svou vlastní feministickou organizaci, aby bojovaly proti genderovým nerovnostem a za práva žen. Tyto respondentky momentálně žijí v Yogjakartě, odkud sedm z nich pochází a čtyři sem přijely za studiem nebo prací z Aceh, Surabayi, Tulungagungu a z Východní Nusa Tenggary, díky tomu mi mohou poskytnout relevantní informace o aktuální společenské situaci. V následující tabulce jsou uvedena jména všech respondentek, jejich věk, místo původu a náboženství, které vyznávají. Pro lepší přehlednost jsou dále přiložené dva grafy, v grafu číslo 1 je procentuálně znázorněné jejich náboženské vyznání a v grafu číslo 2 místo původu.

¹⁰³ *Záměrný výběr* je opakem náhodného, badatel předem zvolí výzkumný vzorek, který nejlépe vystihuje zkoumanou otázku. Špatně zvolený vzorek respondentů může celý výzkum zkomplikovat či dokonce úplně znehodnotit.

LUPTÁK BURZOVÁ, P. *Metody terénního výzkumu* [přednáška]. ZS 2016. Praha: FF UK.

Respondent	Věk	Místo původu	Náboženství
1. Ersa Khaiya	21	Yogyakarta	Islám
2. Farah Afriani	27	Yogyakarta	Islám
3. Grazias	30	Yogyakarta	Ateismus
4. Amalia Dita Justiciasari	22	Yogyakarta	Islám
5. Anisha Fariza	19	Aceh	Islám
6. Iqlima Ramadhani Fabella	22	Tulungagung	Islám
7. Dana	28	Surabaya	Agnosticismus ¹⁰⁴
8. Felice Dorothy Arus	21	Východní Nusa Tenggara	Katolictví
9. Elizabeth Suly Kumala	26	Yogyakarta	Katolictví
10. Amelia Rahmawati	21	Yogyakarta	Islám
11. Fafa	29	Yogyakarta	Ateismus

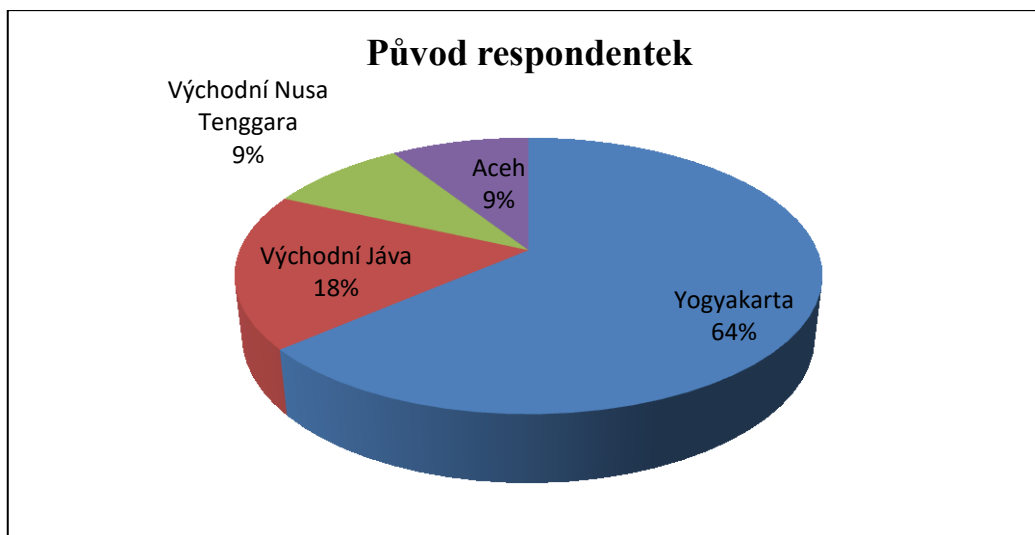
Tabulka č. 1 – Základní údaje o výzkumném vzorku

Graf č. 1 – Náboženské vyznání respondentek

Z dotazníků vyplynulo, že šest respondentek vyznává islám, dvě katolickou víru, dvě jsou dvě ateistky a jedna agnostička. Výskyt ateismu či agnosticizmu v Indonésii není obvyklý, jelikož náboženství zde hraje velice důležitou roli. Každý občan Indonésie má povinnost vyznávat jedno náboženství, které bude mít uvedené na KTP – Kartu Tanda Penduduk (občanský průkaz). Indonésané mají právo vybírat pouze z 6 oficiálních náboženství – islám, katolictví, protestanství, buddhismus, hinduismus či konfucianismus. Poslední dobou se objevuje stále více tzv. ID muslimů, kteří kvůli tlaku společnosti a rodiny musí vyznávat islám, ale doopravdy s jeho ideologií nesouhlasí a jsou (skrytí) ateisté či věří v jiné náboženství.

¹⁰⁴ *Agnosticismus* je založen na tom, že nelze prokázat ani vyvrátit pravdivost náboženských, metafyzických tvrzení nebo existenci či neexistenci jakéhokoliv boha. Tímto termínem se také označuje skeptický a zpochybnující postoj vůči náboženským otázkám.

Graf č. 2 – Původ respondentek

5. 2. Metody tvorby dat

Přes program GoogleForms (Formuláře Google) jsem vytvořila dotazník, který se skládal jak z otevřených, uzavřených, tak i škálových otázek, které jsem předem konzultovala s vedoucí práce. Otázky jsem volila na základě získaných informací z terénního výzkumu a z instagramového účtu Feminis Yogya, abych co nejpřesněji popsala současné společenské postavení, ve kterém se dívky a ženy žijící v Yogyakarta nachází. Během 3 týdnů se mi od členek Feminis Yogya vrátilo 11 vyplněných dotazníků.

5. 3. Interpretace výsledků

Tato podkapitola je věnována výsledkům získaným z dotazníkového šetření. Jsou seřazeny dle jednotlivých výzkumných otázek a doplněny těmi citacemi, které nejlépe objasňují danou záležitost.

1. Z jakých důvodů ses stala feministkou?

Nejčastějším důvodem bylo uvedeno každodenní zažívání nerovnoprávnosti žen a mužů, diskriminace žen a omezování ženských práv. Staly se feministkami, protože věří, že by si měli být všichni rovni bez rozdílu pohlaví a chtějí bojovat za ženská práva, genderovou rovnoprávnost a proti diskriminaci.

Odpověď respondentky Grazias: „Myslím si, že podstata feministické ideologie, především intersekcionalního feminismu,¹⁰⁵ koresponduje s mými přesvědčeními. Zjistila jsem, že si klademe mnoho podobných otázek, a z tohoto důvodu jsem se postupem času rozhodla stát se feministkou.“

2. Jak se cítíš jako žena žijící v Yogyakartaě? Jsi spokojena se svou pozicí ve společnosti? Co bys změnila, kdybys měla tu možnost?

Na tuto otázku jsem získala dva typy odpovědí. Celkem sedm respondentek odpovědělo, že se jako ženy v Yogyakartaě cítí velmi příjemně, docela spokojeně nebo šťastně.

Farah: „Toto město je výrazně umírněnější v porovnání s jinými městy Indonésie, i přesto se stále domáhám změn, aby společnost přestala považovat ženy za méněcenné.“

Ersa: „Chtěla bych změnit pohled na genderovou rovnost, děti by měly být od malička vzdělávané ohledně genderové rovnoprávnosti.“

Amalia: „Jsem velmi spokojena, ale určitě bych změnila společenské myšlení ohledně lidského těla a sexuality.“

Felice: „Bylo úžasné vyrůstat v Yogyakartaě, jsem se svou pozicí spokojena, akorát bych změnila postoj a myšlení místní společnosti. Chtěla bych, aby lidé byli více otevření, tolerantní, respektovali genderovou diverzitu a aby společnost více podporovala sociálně progresivní názory.“

¹⁰⁵ *Intesekcionalita* úzce souvisí s antirasovou teorií a feminismem a dotýká se hlavně žen. Je to teorie zabývající se tvrzením, že lidé mohou být diskriminováni na základě několika sociálních a kulturních faktorů najednou. Zkoumá útlak, dominanci a diskriminaci na základě genderu, etnicity a společenské vrstvy. Současná teorie navíc zdůrazňuje koncepty globalizace, postkolonialismu, poststrukturalismu a postmodernismu. Základem feministické sociální teorie je idea systematického útlatu žen a historické dominance mužů ve většině společností.

Co je to intersekcionalita? [online]. © 2019 Občanský institut. Vydáno 25. 6. 2018 [cit. 30. 5. 2019]. Dostupné na: <http://www.obcinst.cz/co-je-to-intersekcionalita/>

Anisha: „Někdy se cítím příjemně, někdy moc ne. Určitě bych zakázala body shaming, což je kritika sebe či ostatních na základě některých tělesných aspektů.“

Iqlima: „Cítím se v yogyakartské společnosti šťastně. Akorát mi občas vadí někteří lidé, ale ne vždy si musí každý s každým sednout.“

Zbylé 4 respondentky nejsou se svou pozicí vůbec spokojené, zajímavé je, že se jedná o dívky, které pochází nebo celý život žijí v Yogyakarta. Možným důvodem proč jsou dívky z jiných koutů Indonésie se společenským postavením žen v Yogyakarta více spokojené je ten, že mají s čím srovnávat, jelikož vyrůstaly v jiném městě a společnosti, která třeba není pro ženy tolik příznivá. To dívky, které v Yogyakarta celý život žijí, tolik neocení.

Grazias: „Cítím se hrozně, necítím se ve společnosti vůbec příjemně. Kdybych měla tu moc něco změnit, zaručila bych základní práva všem lidem, aby každý mohl získat to, co nejvíc potřebuje a je pro něj vhodné. Chci, aby lidé měli možnost vyrůstat a žít jako nejlepší verze sebe sama.“

Dana: „Nejsem se svou pozicí moc spokojena, Yogyakarta je stále velmi feudalistická. Vadí mi, že jsou starší osoby v každé situaci považované za více legitimní, což bych chtěla změnit.“

Elizabeth: „Život zde není vůbec příjemný, chtěla bych vymazat sociokulturní konstrukci, kvůli které jsou ženy vnímané jako podřadné a slabé.“

Fafa: „Jako žena se necítím moc dobře, změnila bych způsob, jakým je na ženy nahlíženo, zvláště většinou mužů.“

3. Jak, kdy a proč ses rozhodla založit/stát se členkou feministické organizace Feminis Yogya?

Organizaci Feminis Yogya založila před více než rokem Ersa Khaiya, když zjistila, že v Yogyakarta není prostor na vyjádření feministických myšlenek a názorů. Spoluzakladatelkou se stala Farah, která si uvědomila, že je feminismus nezbytný pro celou společnost a stejně tak Felice, která se zajímá o lidská práva a sociální problémy. Motivy členek, které se přidaly později, jsou následující:

Grazias: „Cítala jsem, že se potřebuji obklopovat silnými ženami, chtěla jsem se od nich učit, abych se pak sama stala silnou. Po nějaké době sledování jejich instagramového účtu, jsem si všimla náboru nových členek, a tak jsem odeslala registrační e-mail.“

Anisha: „Členky Feminis Yogya mě vyslechly a podpořily, když jsem za nimi přišla pro pomoc poté, co jsem se stala obětí sexuálního zneužívání. Našla jsem u nich druhý domov a jsem moc hrdá, že mohu být jejich součástí.“

Iqlima: „Chtěla jsem se dozvědět víc o feminismu, abych mohla lépe bojovat proti existujícím nespravedlnostem.“

4. Kdo je tvou feministickou ikonou/hrdinkou a proč?

Respondentky odpovídaly rozmanitě a ke shodné odpovědi došlo pouze u dvou odpovědí, které uvedly jako feministickou ikonu Emmu Watson,¹⁰⁶ díky níž si uvědomily, že feminismus není pouze pro ženy, ale potřebují jej i muži. Dále byla zmíněna Beyoncé, která skrze svou hudbu a umění posiluje všechny lidi, především ženy. Jako další byla zmíněna například Oprah Winfrey, Michelle Obama, Priyanka Chopra, Meghan Markle, Justin Baldoni, které jsou inspirující skrze své výmluvné projevy, způsobem života a přínosem pro rovnoprávnost žen a mužů. Z indonéských feministických hrdinek byla zmíněna R. A. Kartini. Elizabeth: „Kartini si mezi prvními uvědomila, jak moc pevně jsou indonéské ženy svázané a snažila se učinit Indonésii gramotnou ohledně genderové rovnosti v době, kdy bylo toto téma stále ještě zapovězené.“ Byla zmíněna i jedna fiktivní hrdinka a tou je Lara Croft, hlavní hrdinka filmu Tomb Raider, která ztvárňuje silnou, emancipovanou a odvážnou ženu, která se rozhodne vydat na cestu do neznáma, aby přišla na to, co se doopravdy stalo jejímu zmizelému otci.

¹⁰⁶ *Emma Watson* se narodila 15. 4. 1990 v Paříži, ale celý život žije ve Velké Británii. Jedná se o britskou herečku a modelku, která se proslavila rolí Hermiony Grangerové ve filmové sérii „Harry Potter“. Od roku 2014 je ambasadorkou dobré vůle OSN, je součástí kampaně HeForShe, která pojednává o důležitosti stejných práv pro muže i pro ženy. „Čím víc mluvím o feminismu, tím víc si všímám, že boj za ženská práva bývá často zaměňován za nenávisť k mužům. Pokud je jedna věc, kterou jsem si skutečně jistá, pak ta, že to musí přestat.“ „Muži i ženy by měli být svobodní v projevování svých citů. Muži i ženy by měli mít svobodu stejně projevovat svou sílu. Je čas, abychom pohlaví vnímali jako rozmanité spektrum, ne jako dva protichůdné soubory představ.“ *Emma Watson*. Biography [online]. [cit. 1. 6. 2019]. Dostupné na: <https://www.biography.com/actor/emma-watson>

5. Jaké aktivity provozuje Feminis Yogya k propagaci a šíření feminismu mezi lidmi?

Z odpovědí vyplynulo, že Feminis Yogya vzdělává obyvatele pomocí sociálních sítí, pořádáním workshopů, diskuzí, kurzů sebeobrany pro ženy a podpůrných skupin. Pravidelně pořádá Midweek Movietalk, což je filmový projekt, při kterém je společně sledován film, a poté je podrobně rozebírán a prodiskutován z feministického hlediska a z hlediska genderu.

6. Zorganizovala jsi někdy svou vlastní demonstraci? Pokud ano, můžeš tuto akci popsat, co bylo její hlavní ideou a cílem? Všimla sis poté nějakých změn? Bylo toto snažení úspěšné?

Pouze pět respondentek odpovědělo kladně. Farah se například účastnila Women's March protestu, na kterém přednesla svůj projev týkající se sexuálního obtěžování a důležitosti feminismu a své názory vyjadřuje skrze vlastní uměleckou tvorbu,¹⁰⁷ Grazias je spoluautorkou básnické sbírky *Perempuan Memandang Dunia* (Ženský pohled na svět), Dana iniciovala a vymyslela projekt Midweek MovieTalk, který má pomocí popkultury rozvíjet diskuzi o důležitých feministických otázkách a má pomoci lidem v chápání těchto problémů, Amelia byla moderátorkou diskuzní akce o homosexualitě, která je ještě stále mnoha lidmi v Indonésii považována za nemoc, kterou je třeba léčit a Fafa píše písně o ženách, protože jí to v mnoha ohledech pomáhá, cítí se díky tomu silnější a chtěla by jejich prostřednictvím pomáhat ostatním ženám.

7. Existují v Yogyakartaě nějaké antifeministické organizace?

Z odpovědí vyplynulo, že zde existuje velké množství antifeministických organizací, ale neznají jejich názvy. Jedinou takovou organizací, kterou byly schopné pojmenovat, je již zmíněná Indonesia Tanpa Feminis.

¹⁰⁷ Viz rozhovor s Farah Afriani, str. 33, 34.

8. Jaký máš názor na antifeministické organizace? Proč si myslíš, že existují a jaký je jejich hlavní cíl? Organizují nějaké akce nebo protesty stejně jako feministické organizace?

Členky Feminis Yogya nerozumí aktivitám ani myšlenkám antifeministických organizací. Myslí si, že jejich hlavním cílem je potlačit či nejlépe úplně zakázat západní feministickou ideologii a že za vznik takovýchto organizací může hlavně nedostatečná informovanost o feminismu a nízká úroveň školství, které se dostatečně nevěnuje genderovým otázkám, vztahu mezi mužem a ženou a genderové rovnosti.

Iqlima: „Pokud existuje feminismus, musí existovat i druhá strana a tou je antifeminismus. Každý člověk má jiné názory a přesvědčení, pokračujme každý v tom, čemu věříme. Dokud nám nijak neublíží, nemusíme je řešit.“

Dana: „Myslím si, že mají stejné právo se vyjádřit, jako máme my, ale tato organizace má bohužel velice omezené ideje a postoj vůči názorům ostatních. Jejich cílem je udržet mužskou nadvládu a zabránit genderové rovnosti.“

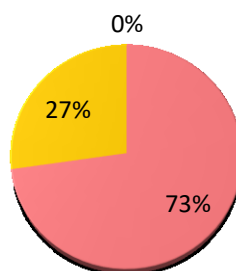
Felice: „Tito lidé byli pravděpodobně silně ovlivněni těmi, kteří neradi vídají ženy na vedoucích pozicích, nesnesou jejich úspěch a schopnost dělat vše, co dříve měli právo dělat pouze muži. Existují také ženy, které žárlí na ty, které jsou více vzdělané, mají více možností, lepší postavení a vedou svobodný život.“

Elizabeth: „Jsou to organizace, které mají zkreslený pohled na feminismus a považují ho za ničitele morálky a religiozity.“

Fafa: „Považují feminismus za nepřítele, který ohrožuje jejich vize. Brání se často tak, že vynucují zastavení feministické akce pomocí zastrašování zúčastněných lidí.“

9. Jsou děti a mladiství v Yogyakarta dostatečně informováni o biologických změnách, které probíhají v jejich těle během puberty?

- Ano, mají možnost získat dostatečné množství informací
- Jsou informováni jen minimálně
- Vůbec nejsou informováni

Graf č. 3 – Informovanost dětí a mladistvých ohledně biologických změn v průběhu puberty

10. Pokud nejsou dostatečně informováni, co si myslíš, že se musí změnit? Snaží se Feminis Yogya zlepšit tuto situaci?

Nejvíce odpovědí se shodlo na změně edukačního systému, který by se měl zaměřovat na sexuální výchovu, nejlépe již od mateřských škol. Feminis Yogya se tuto situaci snaží zlepšit přidáváním naučných příspěvků na jejich instagramový účet a pořádáním přednášek o biologických změnách a sexu na školních kampusech, které v blízké době plánuje konat také na základních a středních školách.

Ersa: „Zaměřujeme se na mladé dívky a doufáme, že budou své děti později vychovávat lépe a svědomitěji, než jak byly vychovávány ony.“

Grazias: „Celý edukační systém musí být změněn k lepšímu. Pokud dobře vím, tak Feminis Yogya se již pokusila zahájit na Instagramu diskuzi o biologických změnách, duševním zdraví, reprodukčním právu (právo na legální a bezpečný potrat, na užívání antikoncepce či kondomů).“

Dana: „Určitě je potřeba komplexnějšího vzdělávání.“

Felice: „Děti potřebují více sexuální výchovy. Feminis Yogya se snaží vzdělávat o biologických změnách a sexu na svém instagramovém účtu.“

Amelia: „Je nutné vzdělávat děti o tomto tématu již od školky.“

11. Jakých pět hlavních věcí, bys ráda změnila v yogyakartské společnosti z pohledu feminizmu?

Odpovědi byly různorodé, přesto se v několika bodech shodly. Nejčastěji by změnily:

1. edukační systém, do kterého by přidaly sexuální a genderovou výchovu
2. akceptování LGBT a genderové diverzity, nastolení genderové rovnoprávnosti a zákaz homofobie
3. kulturní přesvědčení, ideje, úhly pohledu, stereotypy a genderové role, ve které zdejší společnost stále věří
4. zákaz misogynie
5. pohled, jakým společnost nahlíží na svobodné ženy starší 25 let, na ženy s vysokým vzděláním a na ty, které se v noci chodí ven bavit.

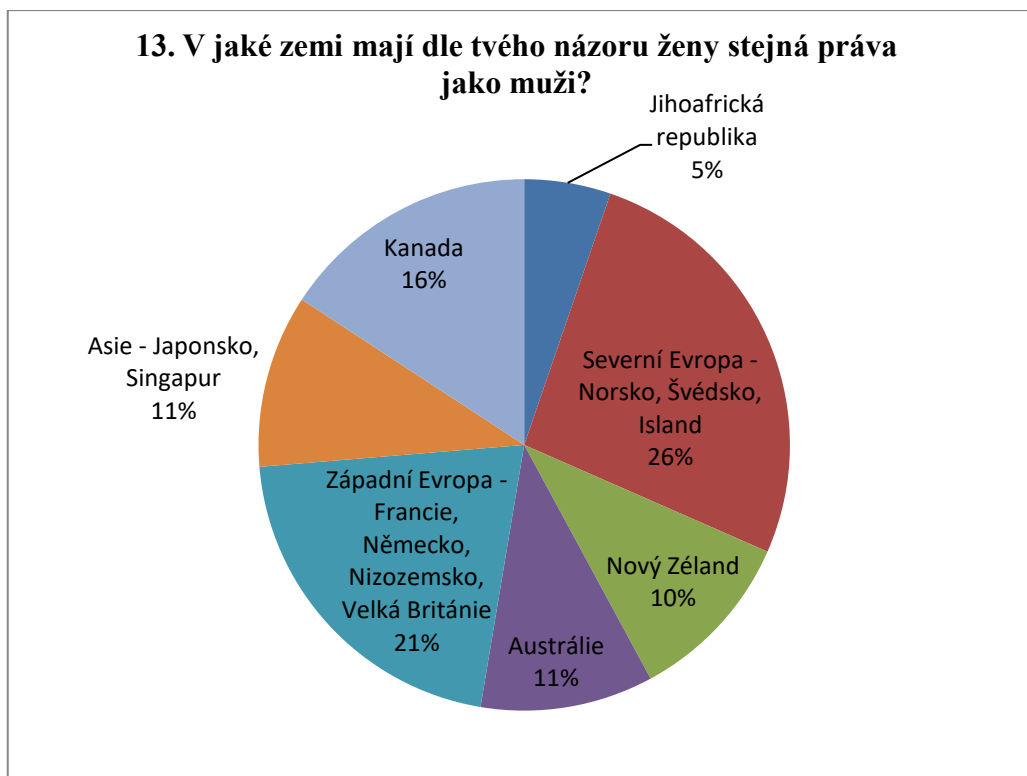
Farah: „Akceptování LGBT, vyřešení problémů týkajících se pracovního práva, více místa pro diskuze o feminizmu, zrušení patriarchy.“

Grazias: „Edukační systém, zdravotnictví, infrastrukturu, minimální mzdu, sociální přesvědčení.“

Fafa: „Společenskou interakci, způsob jakým muži pohlíží na ženy, způsob jakým ženy pohlíží samy na sebe, způsob jakým společnost/muži/ženy nahlíží na gender.“

12. Je situace žen v Indonésii lepší, stejná nebo horší než před 20 lety a proč?

Momentální situace v Indonésii oproti té před 20 lety je dle většiny respondentek lepší, ženy mají podle nich více práv, leckdy mohou vydělávat jako muži, více se objevují v politice, na vysokých pracovních postech a mají právo studovat. Vzdělávací systém je na vyšší úrovni, lidé jsou více otevření změnám, mají větší chuť se vzdělávat, a čím dál více se mluví o genderové rovnosti. Za nemalý problém ale stále považují upírání základních lidských práv mnoha ženám v různých částech Indonésie a diskriminaci jedinců a skupin LGBT. Naopak před 20 lety nebyla společnost tolik kritická ohledně oblékání žen, jako je dnes.

Graf č. 4 – Země určené členkami Feminis Yogya za genderově rovnoprávné

Podle členek Feminis Yogya jsou genderově vyrovnané hlavně státy severní Evropy jako je Norsko, Švédsko a Island. Například Norsko se stalo „státem žen“ poté, co se v roce 1968 stala první ministerskou předsedkyní Gro Harlem Brundtlandová. Norky jsou přítomné ve formálních politických institucích a účastní se politických rozhodovacích procesů stejnoměrně jako muži.¹⁰⁸ Obecně jsou ale ženy ve Skandinávii stále nedostatečně zastoupeny ve vedoucích pozicích a mají nižší plat o přibližně 16 %, přestože jsou vzdělanější než muži.¹⁰⁹

Jako další byla zmíněna západní Evropa, kde se například ve Francii postavení žen od nástupu prezidenta Emmanuela Macrona výrazně zlepšilo. Francouzské ženy dnes řídí v průměru dvě z deseti národních organizací, což je meziroční vzrůst o 20 %. Členové francouzské vlády pracují na rozbití mužského monopolu v různých odvětvích, například v hudebním, filmovém či výtvarném průmyslu a administrativě vyčlenila 500 000 eur, aby dorovnal platové nerovnosti mužů a žen v některých oblastech.¹¹⁰

¹⁰⁸ ERBANOVÁ, R. a ŠUBERTOVÁ M. *NORSKO: ŽENY V POLITICE A SPOLEČNOSTI* [online]. Vydáno 24. 2. 2004 [cit. 9. 7. 2019]. www.feminismus.cz

Dostupné na: <http://www.feminismus.cz/cz/clanky/norsko-zeny-v-politice-a-spolecnosti>

¹⁰⁹ V roce 2016 zde mělo vysokoškolské vzdělání 44 % žen oproti 34 % mužů ve věku od 30 do 34 let.

¹¹⁰ BOUBLÍK, J. *ŽENY VE FRANCII: Podpoříme ženy v kultuře a dorovnáme platy* [online]. Marie Claire.cz.

Vydáno 19. 8. 2018 [cit. 16. 7. 2019]. Dostupné na: <https://www.marieclaire.cz/zeny-ve-francii-podporime-zeny-v-kulture-dorovname-platy>

Mezi další zmíněné země patří Kanada 16 %, Austrálie 11 %, z asijských zemí získaly Singapur a Japonsko 11 %, Nový Zéland 10 % a Jihoafrická republika 5 %. Je vcelku zarážející, že respondentky považují Jihoafrickou republiku za zemi, kde mají ženy a muži stejná práva. Přestože patří Jihoafrická republika mezi ekonomicky nejvyspělejší a nejbohatší země afrického kontinentu, postavení žen ve společnosti je zde na velmi nízké úrovni. Denně je zde znásilněno okolo 110 žen, což je navíc považované za naprosto běžnou záležitost.¹¹¹

Další zemí, ve které ženy zdaleka nemají stejná práva jako muži je Japonsko,¹¹² i když se zde pozice žen za posledních několik let výrazně zlepšila, jelikož vláda například začala prosazovat pravidlo minimálně jedné ženy v nejvyšším managementu japonských společností, takže Japonky v dnešní době nejsou již tolik znevýhodněné oproti mužům, jako byly dříve, ačkoliv stále vydělávají výrazně méně než muži. Počet pracujících žen se zde za posledních pár let značně zvýšil a Japonky nejčastěji pracují na poloviční úvazek. Hlavním nepřítelem pro rovnoprávné postavení žen a mužů v Japonsku jsou silně zakořeněné tradice, které očekávají, že ženy se budou po svatbě starat o domácnost a stanou se poslušnými manželkami a matkami. Japonský poslanec Kenji Kato například prohlásil, že by každá Japonka měla porodit minimálně 3 děti a bezdětné ženy varoval, že se ve stáří akorát stanou společenskou přítěží, jelikož jejich pobyt v pečovatelském domě bude placen z daní dětí jiných lidí, za což byl následně obviněn ze sexismu.¹¹³

¹¹¹ WERNER, J. *Jihoafrická republika, země, kde je znásilňování žen normou* [online]. iDNES.cz. Vydáno 14. 6. 2010 [cit. 16. 7. 2019]. <https://werner.blog.idnes.cz/blog.aspx?c=143038>

¹¹² Tristní situaci japonských žen naplno ukázal i v březnu zveřejněný socioekonomický „index příležitosti žen“, každoročně monitorovaný společností MasterCard. Ze 14 sledovaných asijských zemí skončilo Japonsko třinácté. Index přepočítává v různých segmentech počet žen na standard 100 mužů. Zatímco Japonsko mělo výborné výsledky v oblasti vzdělání (94,5 studentek na 100 studentů) i celkového počtu zaměstnanců (84,3 zaměstnankyň na 100 zaměstnanců), žalostně dopadlo právě při posuzování obsazení žen ve vedoucích pozicích (pouze 14,2/100).

HÝBL, O. *Japonci jsou první národ, který přirozenou cestou intenzivně vymírá* [online]. Česká pozice. Vydáno 16. 5. 2013 [cit. 16. 7. 2019]. Dostupné na: http://ceskapozice.lidovky.cz/japonci-jsou-prvni-narod-ktery-prirozenou-cestou-intenzivne-vymira-1j3-/tema.aspx?c=A130511_212423_pozice_124179

¹¹³ KOTOUČOVÁ, D. *Sexismus po japonsku. Bezdětné ženy jsou přítěž, prohlásil poslanec* [online]. iDNES.cz. Vydáno 13. 5. 2018 20:43 [cit. 16. 7. 2019]. Dostupné na: https://www.idnes.cz/zpravy/zahranicni/japonsko-nizka-porodnost-zeny-poslanec-kenji-kato-sexismus.A180511_121009_zahranicni_dtt

5. 4. Shrnutí výsledků dotazníkového šetření

Z dotazníkového šetření vyplynulo, že členky Feminis Yogya jsou převážně spokojené s momentální úrovní života žen v Yogyakartě, jediné co jim je výrazněji nepříjemné, je genderová nerovnoprávnost a stereotypní myšlení místních lidí. Naprosto odlišný názor mají pouze čtyři dotázané členky, které se zde jako ženy cítí velmi nespokojeně a nepříjemně. Tyto nespokojené respondentky žijící v Yogyakartě celý život, vnímají zdejší postavení žen jako podřadné, méněcenné a pocítují velmi výraznou diskriminaci. Tyto dvě rozporuplné odpovědi, kdy je sedm členek s životem v tomto městě velmi spokojeno a čtyři vůbec, mohlo způsobit několik faktorů, jako například rodinné zázemí, životní zkušenosti, vzpomínky z dětství, společnost, ve které se pohybují nebo místo, odkud pochází. Fakt, že dívky, které sem přijely z jiných měst a ostrovů, jsou zde spokojené, může naznačovat, že společenské postavení žen je na jiných místech na nižší úrovni než v Yogyakartě, což dívky narozené či celý život žijící v Yogyakartě nemohou vědět, tudíž ani nemají s ničím porovnávat a momentální situaci tedy případně ocenit. Nejvýstižnějším příkladem indonéského regionu, kde jsou práva žen a mužů extrémně nerovnoměrná je Aceh. Je to jediný region Indonésie, který uplatňuje právo šaría a zavádí plno nařízení a přísných trestů jako například veřejné bičování homosexuálně orientovaných osob či gamblerů. Některá města zde dokonce zavedla ustanovení, že ženy nemohou stolovat v restauracích společně s muži, kteří s nimi nejsou v manželském či příbuzenském vztahu, což má za cíl ochraňovat důstojnost žen, aby se lépe cítily a hlavně neměly příležitost jakkoliv porušovat právo šaría.

Avšak útlak na základě pohlaví a každodenní zažívání nerovnoprávnosti mezi muži a ženami je v Yogyakartě stále aktuální, což většinu respondentek dovedlo k myšlence stát se součástí feministické organizace Feminis Yogya, aby mohly bojovat proti panujícím nespravedlnostem a pomáhat potřebným ženám. Mezi jejich ikony, které je motivují v jejich počínání, patří Emma Watson, Beyoncé, Oprah Winfrey, Michelle Obama a mnoho dalších žen, které jsou inspirující skrze své umění, hudbu, životní styl, výmluvné projevy, a které jsou svými aktivitami přínosem pro rovnoprávnost žen a mužů, která podle nich nejvíce panuje v Severní Evropě, a to hlavně ve Švédsku, Norsku a na Islandu, poté v Západní Evropě, ve Francii, Německu, Nizozemsku a ve Velké Británii.

Z dotazníků dále vyplynulo, že děti a mladiství v Yogyakartě nejsou vůbec či pouze minimálně informováni o biologických změnách, které probíhají v jejich těle během puberty. Nejvíce odpovědi se shodlo, že by pomohla změna edukačního systému, který by se měl

intenzivněji zaměřovat na sexuální výchovu dětí již od mateřských škol. Členky Feminis Yogya se tuto situaci samy snaží zlepšit pomocí přednášek o fyziologických změnách v dospívání a sexu na školních kampusech a přidáváním naučných příspěvků na jejich instagramový účet. Dle jejich názoru má nedostatečný vzdělávací systém a nízká informovanost o feminismu a genderové rovnosti svůj podíl na vzniku antifeministických organizací, jejichž cílem je potlačit a nejlépe zakázat západní feministickou ideologii. Podle respondentek tyto organizace vůbec nepochopily podstatu feministické ideologie, kterou považují pouze za ničitele morálky a religiozity.

Aby se členky Feminis Yogya cítily v yogyakartské společnosti příjemněji, změnil by edukační systém, který by rozšířily o sexuální a genderovou výchovu, akceptovaly by osoby LGBT, nastolily by genderovou rovnoprávnost a vymýtily homofobii a misogynii. Chtěly by změnit kulturní přesvědčení a stereotypy, ve které zdejší společnost stále věří. I přes všechny výtky byla většina odpovědí pozitivní ohledně momentální situace oproti té před 20 lety. Podle respondentek mají dnes ženy více práv než dříve, mohou mít skoro stejně vysoký plat jako muži, objevují se v politice, na vysokých pracovních postech, mají právo studovat a čím dál častěji se mluví o genderové rovnosti. Za závažný problém současnosti ale stále považují upírání základních lidských práv mnoha ženám v různých částech Indonésie a diskriminaci jedinců LGBT. Situace před 20 lety byla podle nich příznivější hlavně v tom, že kritika společnosti ohledně způsobu oblékání žen nebyla tak markantní, jako je dnes.

Závěr

Ve své bakalářské práci jsem v teoretické části charakterizovala postavení žen, ženských rolí, raných spolků a protestů v jednotlivých obdobích lidské historie. Stručně jsem definovala a rozdělila feminismus na tři vlny a popsala měnící se ženské role podle francouzského filozofa Gillese Lipovetského. Třetí kapitolu jsem věnovala ženským hnutím v Indonésii a významným hrdinkám, které bojovaly proti nizozemskému koloniálnímu režimu, zasloužily se za rozšíření základních lidských práv pro ženy či bojovaly za přístup žen ke vzdělání. Indonéské ženy v průběhu let získávaly více prostoru k vyjadřování svých názorů a dostalo se jim příležitosti být součástí aktivistických skupin, díky čemuž nahromadily mnoho zkušeností, takže později zakládaly své vlastní ženské organizace, které byly pro budoucnost indonéských žen velice důležité. Cílem těchto hnutí bylo zvyšovat úroveň společenského postavení žen, zajistit jim lepší přístup ke vzdělání, prosadit pro ně základní lidská práva a nastolit genderovou rovnost. Po získání nezávislosti na Nizozemcích se v Indonésii objevuje postkoloniální feminismus, který se snaží vysvětlit, jaký dopad a vliv mají důsledky kolonialismu na ženy žijící v postkoloniálním světě. V průběhu demokratických reforem za vlády prezidenta B. J. Habibieho vstupuje na scénu transnacionální feminismus, který reaguje na proměnu vztahů mezi jednotlivými makroregiony a je zakořeněn v reflexi globalizačních procesů, které získaly na síle hlavně po rozpadu dvoupólového světa na počátku devadesátých let. Díky mnoha aktivistkám bylo uzákoněno mnoho ustanovení, jako například přijetí národního manželského práva, zrušení polygamie a dětského manželství. Přesto se objevovaly pokusy o využití náboženství k limitování ženských práv pomocí předpisů založených na právu šaría a k omezování ženské participace v politice, což ale mnoho indonéských žen nezastavilo a byly aktivní jak v místní, tak národní politice. V současnosti jsou ohledně společenského postavení žen v Indonésii zaznamenávané výrazné změny, společnost je více otevřená změnám a diskuzím na téma feminismu a rovnoprávnosti žen a mužů, stále více komunit vykazuje tolerantnější postoj vůči genderové diverzitě a LGBT. Na druhé straně, ale stále existují zpátečnické skupiny a jsou zakládány antifeministické skupiny, které kladou důraz na tradiční genderové role a nesouhlasí s feministickou ideologií. Jednou takovou je Indonesia Tanpa Feminis působící v Yogyakarta, jejímž cílem je zakázat feminismus a jeho myšlenky, které podle nich narušují morálku a religiozitu.

V praktické části jsem se zabývala krizovým centrem pro ženy Rifka Annisa, která má za cíl odstranit násilí na ženách, pomáhat obětem násilných činů a všem ženám v těžkých životních situacích, kterým poskytuje širokou škálu služeb od psychologické poradny, kurzu sebeobrany, finančního poradenství až po manželskou poradnu. Další zkoumanou skupinou byla feministická organizace Feminis Yogya, která vznikla z důvodu nedostatečného prostoru pro vyjádření feministických myšlenek a každodenního zažívání diskriminace a omezování ženských práv. Mezi její cíle patří hlavně eliminace genderové nerovnosti a poskytování pomoci všem ženám pomocí zvyšování jejich sebevědomí a cílevědomosti. K dosažení těchto cílů pořádá kurzy sebeobrany pro ženy, workshopy, diskuze na různá témata, přednáší na školních kampusech o biologických změnách a sexuální výchově a účastní se mnoha demonstrací. Členky Feminis Yogya se staly mým výzkumným vzorkem pro dotazníkové šetření, ve kterém jsem měla za úkol zjistit, jak se jako ženy v yogyakartské společnosti cítí, co by zde změnilo, co je vedlo k tomu stát se feministkou a mnoho dalších otázek, které mi poskytly dostatek informací k tomu, abych mohla popsat současný stav jejich společenského postavení.

Při psaní této bakalářky a při realizování terénního výzkumu jsem narazila na mnoho dalších podnětů k výzkumu, kterými by bylo určitě zajímavé se v magisterském studiu dále zabývat a proniknout tak hlouběji do této tematiky. Věřím, že tato bakalářská práce bude přínosná pro všechny, kteří se zajímají o indonéskou společnost, ženská hnutí a feminismus.

Seznam použité literatury

Literatura:

DUBOVSKÁ, Zorica, Tomáš F. PETRŮ a Zdeněk ZBOŘIL. *Dějiny Indonésie*. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2005. Dějiny států. ISBN 80-7106-457-2.

HANNIGAN, Tim. *A Brief History of Indonesia: Sultans, Spices, and Tsunamis : The Incredible Story of Southeast Asia's Largest Nation*. Rutland, Vermont: Tuttle Publishing, [2015].

LIPOVETSKY, G.: *Třetí žena, Neměnnost a proměny ženství*. Praha, PROSTOR 2000.

REMIŠOVÁ VĚŠÍNOVÁ, Kamila. *Gender a pravěká společnost*. Praha: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum, 2017. Praehistorica. ISBN 978-80-246-3177-6.

SCHIRRMACHER, Christine. *Islám a západní společnost*. Přeložil René DRÁPALA. Praha: Návrat domů, [2017]. ISBN 978-80-7255-400-3.

TARANTOVÁ, M. *Bakalářská práce: Postavení žen ve společnosti*. Praha, 2007. Univerzita Karlova v Praze. Vedoucí práce Mgr. Marie Šafaříková.

VALDROVÁ, Jana. *Abc feminismu*. Brno: Nesehnutí, 2004. ISBN 80-903228-3-2.

Internetové zdroje:

BOUBLÍK, J. *ŽENY VE FRANCII: Podpoříme ženy v kultuře a dorovnáme platy* [online]. Marie Claire.cz. Vydáno 19. 8. 2018 [cit. 16. 7. 2019]. Dostupné na: <https://www.marieclaire.cz/zeny-ve-francii-podporime-zeny-v-kulture-dorovname-platy>.

BRUNELL, L., BURKETT, E. *Feminism, The Ancient world* [online]. Encyclopaedia Britannica: encyklopedie [online]. Dostupné na: <https://www.britannica.com/topic/feminism>.

Co si představit pod pojmem sexuální násilí [online]. Persefona. [cit. 30. 5. 2019]. Dostupné na: <https://www.persefona.cz/co-si-predstavit-pod-pojmem-sexualni-nasili>.

DEWI, Kurniawati Hastuti. *Indonesian women and local politics: Islam, gender, and networks in post-Suharto Indonesia* [online]. Singapore: NUS Press in association with Kyoto University Press, Japan, 2014. ISBN 9789971698423. Dostupné na: https://books.google.cz/books?id=k_tIBwAAQBAJ&printsec=frontcover&hl=cs#v=onepage&q&f=false.

Definice domácího násilí [online]. ACORUS. [cit. 30. 5. 2019]. Dostupné na: <http://www.acorus.cz/cz/domaci-nasili/info-o-domacim-nasili.html>.

Dobrovolně bezdětných přibývá. Bojí se mladá generace zodpovědnosti, nebo je sobecká a sebestředná? [online]. Lidovky.cz. Vydáno 27. 8. 2016 19:04 [cit. 14. 7. 2019]. Dostupné na:

https://www.lidovky.cz/relax/zajimavosti/dobrovolne-bezdetnych-pribyva-boji-se-mlada-generace-zodpovednosti-nebo-je-sobecka-a-sebestredna.A160827_192005_in-zajimavosti_ele.

Emma Watson [online]. Biography. [cit. 1. 6. 2019]. Dostupné na: <https://www.biography.com/actor/emma-watson>.

ERBANOVÁ, R. a ŠUBERTOVÁ, M. *NORSKO: ŽENY V POLITICE A SPOLEČNOSTI* [online]. Vydáno 24. 2. 2004 [cit. 9. 7. 2019]. www.feminismus.cz
Dostupné na: <http://www.feminismus.cz/cz/clanky/norsko-zeny-v-politice-a-spolecnosti>.

Facilitace, facilitátor [online]. Asociace mediátorů České republiky. [cit. 30. 5. 2019].
Dostupné na: <http://www.amcr.cz/sluzby-facilitace/>.

FACHRIANSYAH, R. *'My body is not mine': Indonesia Without Feminists group starts online campaign* [online]. Vydáno 1. 4. 2019 [cit. 28. 5. 2019]. Dostupné na: <https://www.thejakartapost.com/news/2019/04/01/my-body-is-not-mine-indonesia-without-feminists-group-starts-online-campaign.html>.

Feminism [online]. CambridgeDictionary. [cit. 28. 5. 2019]. Dostupné na: <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/feminism>.

Feminism [online]. Merriam-Webster. [cit. 28. 5. 2019]. Dostupné na: <https://www.merriam-webster.com/dictionary/feminism>.

GADIS, A. a SUBONO, N. *A Hundred Years of Feminism in Indonesia An Analysis of Actors, Debates and Strategies* [online]. © 2017 Friedrich-Ebert-Stiftung. Dostupné na: <http://library.fes.de/pdf-files/bueros/indonesien/13830.pdf>.

Gilles Lipovetsky [online]. Databáze knih. [cit. 30. 5. 2019] Dostupné na: <https://www.databazeknih.cz/autori/gilles-lipovetsky-6448>.

GLOZAR, J. *Historické okénko 4: Žena a muž* [online]. Praha: Klubknihomolů.cz. Vydáno 25. 6. 2013 [cit. 20. 5. 2019]. Dostupné na: <http://www.klubknihomolu.cz/47410/historicke-okenko-4-zena-a-muz/>.

GOGOI, B. *Post Colonial Feminism: An Analysis of the Writings of Chandra Talpade Mohanty and Gayatri Spivak* [online]. Academia. Dostupné na: <https://www.academia.edu/>.

GoogleForms [online]. In: Google. Dostupné na: https://www.google.com/intl/cs_CZ/forms/about/.

HAVELKOVÁ, H. *První a druhá vlna feminismu: podobnosti a rozdíly* [online]. In: *Abc feminismu*. Brno: Nesehnutí, 2004. ISBN 80-903228-3-2. Dostupné na: https://dl1.cuni.cz/pluginfile.php/264321/mod_resource/content/1/Havelkova_První_a_druhá_vlna_feminismu.pdf.

- HÝBL, O. *Japonci jsou první národ, který přirozenou cestou intenzivně vymírá* [online]. Česká pozice. Vydáno 16. 5. 2013 [cit. 16. 7. 2019]. Dostupné na: http://ceskapozice.lidovky.cz/japonci-jsou-prvni-narod-ktery-prirozenou-cestou-intenzivne-vymira-1j3-/tema.aspx?c=A130511_212423_pozice_124179.
- CHLUBNÝ, J. a BAJGAR, M. *Antický svět: Cato* [online]. Vydáno 7. 4. 2015 [cit. 20. 5. 2019]. Dostupné na: <http://www.antickysvet.cz/25858n-cato>.
- Indonesia Tanpa Feminis* [online]. In: Instagram. [cit. 17. 5. 2019]. Dostupné na: <https://www.instagram.com/indonesiatanpafeminis/>.
- Komnas Perempuan* [online]. Komnas Perempuan: oficiální webové stránky. [cit. 12. 6. 2019] Dostupné na: <https://www.komnasperempuan.go.id/>.
- KOTOUČOVÁ, D. *Sexismus po japonsku. Bezdětné ženy jsou přítěž, prohlásil poslanec* [online]. iDNES.cz. Vydáno 13. 5. 2018 20:43 [cit. 16. 7. 2019]. Dostupné na: https://www.idnes.cz/zpravy/zahranicni/japonsko-nizka-porodnost-zeny-poslanec-kenji-kato-sexismus.A180511_121009_zahranicni_dtt.
- KOŽÍŠEK, J. *Násilím k rovnosti. Před 100 lety britské sufražetky vyválčily volební právo* [online]. ČT 24. Vydáno 6. 2. 2018 [cit. 20. 5. 2019]. Dostupné na: <https://ct24.ceskatelevize.cz/svet/2349703-nasilim-k-rovnosti-pred-100-lety-britske-sufrazetky-vyvalcily-volebni-pravo>.
- KUBÁTOVÁ, J. *Proti přesudkům vystupují feministky* [online]. Emoční vitrina. Vydáno 4. 5. 2015 [cit. 20. 5. 2019]. Dostupné na: http://emocni_vitrina.ambike.com/proti-predsudkum-vystupuji-feministky/.
- LUPTÁK BURZOVÁ, P. *Metody terénního výzkumu* [přednáška]. ZS 2016. Praha: FF UK.
- MATOUŠOVÁ, M. *Historická role ženy ve společnosti: Žena v devatenáctém a dvacátém století* [online]. Žena je láska. Dostupné na: <https://zenajelaska.cz/wp-content/uploads/Historick%C3%A1-role-%C5%BEny-ve-spole%C4%8Dnosti.pdf>.
- MEČÍŘOVÁ, L. *Rodičovská dovolená u nás a ve světě: jsme na tom špatně?* [online]. Finance.cz. Vydáno 1. 4. 2019 [cit. 14. 7. 2019]. Dostupné na: <https://www.finance.cz/514142-rodicovska-ve-svete/>.
- MILCAREK, P. *Pisarka miłości nieodwołalnej* [online]. © Instytut Gość Media. Vydáno 3. 3. 2016 [cit. 17. 5. 2019]. Dostupné na: <https://www.gosc.pl/doc/3002212.Pisarka-milosci-nieodwolalnej/2>
- NURMILA, N. *The influence of global muslim feminism on indonesian muslim feminist discourse* [online]. Al-Jami'ah Journal of Islamic Studies, Yogyakarta, 2011. Dostupné na: <http://www.aljamiyah.or.id/index.php/AJIS/article/view/119/140>.
- PADYCH, J. *Pravěké ženy a jejich tajemství* [online]. Ostrava: Daniel Padych, 2013. Dostupné na: http://www.padychbooks.com/files/freebooks/praveke_zeny.pdf.

Postavení žen ve středověku a raném novověku [online]. E-středověk.cz. Vydáno 1. 2. 2009 [cit. 20. 5. 2019].

Dostupné na: <http://www.e-stredovek.cz/view.php?cislocianku=2009020001>.

ROBINSON, Kathryn May. *Gender, Islam, and democracy in Indonesia* [online]. New York, NY: Routledge, 2009. ISBN 9780415415835. Dostupné na:

https://books.google.cz/books/about/Gender_Islam_and_Democracy_in_Indonesia.html?hl=c&id=V9OBgXw7m1kC&utm_source=gb-gplus-shareGender.

ROBINSON, Kathryn May. *Religion, gender and the state in Indonesia* [online]. East Asia Forum. Vydáno 22. 5. 2016 [cit. 30. 5. 2019]. Dostupné na:

<https://www.easiaforum.org/2016/06/22/religion-gender-and-the-state-in-indonesia/>.

Saya Tidak Mengisap Putting Payudara Ibu, Saya mengisap Penis Ayah [online].

© 2016, Media Pijar. Vydáno 20. 10. 2017 [cit. 14. 7. 2019]. Dostupné na:

<http://www.mediapijar.com/2017/10/saya-tidak-mengisap-putting-payudara-ibu-saya-mengisap-penis-ayah/>.

SIMKANIČ, J. *Lipovetsky, Gilles: Třetí žena* [online]. Vydáno 30. 4. 2002 [cit. 30. 5. 2019].

Dostupné na: <http://www.iliteratura.cz/Clanek/13375/lipovetsky-gilles-treti-zena>.

SOKOLOVÁ, V. *Současné trendy feministického myšlení* [online]. In: Abc feminismu.

Brno: Nesehnutí. 2004. Dostupné na: nesehnuti.cz/zeny/wp-content/blogs.dir/2/files/abc_fem1.pdf.

STEJSKALOVÁ, H. *Proč starověké Římanky stávkovaly proti mužům?* [online]. EpochaPlus.

Vydáno 5. 4. 2018 [cit. 20. 5. 2019]. Dostupné na: <https://epochaplus.cz/proc-staroveke-rimanky-stavkovaly-proti-muzum-2/>.

UHDE, Z. Časopis Gender a Výzkum: *Transnacionální feminismus*. Ročník 16, číslo 2/2015. Sociologický ústav Akademie věd ČR. Dostupné na:

<https://www.genderonline.cz/cs/issue/39-rocnik-16-cislo-2-2015-transnacionalni-feminismus>.

Violence - a global public health problem [online]. World Health Organisation. Dostupné na:

https://www.who.int/violence_injury_prevention/violence/world_report/en/chap1.pdf.

Women's March: Yogyakarta chapter [online]. Women's March. [cit. 30. 5. 2019]. Dostupné

na: <https://womensmarchglobal.org/chapters/yogyakarta/>.

World Report 2015: Indonesia: Events of 2014 [online]. © 2019 Human Rights Watch.

[cit. 30. 5. 2019]. Dostupné na: <https://www.hrw.org/world-report/2015/country-chapters/indonesia>.

WERNER, J. *Jihoafriická republika, země, kde je znásilňování žen normou* [online].

iDNES.cz. Vydáno 14. 6. 2010 [cit. 16. 7. 2019].

<https://werner.blog.idnes.cz/blog.aspx?c=143038>.

WRIGHT, R. *Ženy a volby. Šest zajímavostí ze světa* [online]. Heroine ©2019 Partners media. Vydáno 12. 7. 2019 [cit. 14. 7. 2019] Dostupné na: <https://www.heroine.cz/svet/1086-zeny-a-volby-sest-zajimavosti-ze-sveta>.

Seznam tabulek a grafů

Tabulka č. 1 – Základní údaje o výzkumném vzorku	44
Graf č. 1 – Náboženské vyznání respondentek	44
Graf č. 2 – Původ respondentek	45
Graf č. 3 – Informovanost dětí a mladistvých ohledně biologických změn v průběhu puberty	51
Graf č. 4 – Země určené členkami Feminis Yogya za genderově rovnoprávné	53

Seznam příloh

Příloha č. 1 – Dotazník	
Příloha č. 2 – Překlad dotazníku do českého jazyka	
Příloha č. 3 – Přepis rozhovoru se slečnou Ullie – sociální pracovnící krizového centra Rifka Annisa	
Příloha č. 4 – Rifka Annisa – doplňující informace od slečny Ullie	

Obrázky

Feminis Yogya

Zdroj: <https://www.instagram.com/feminisyogya/>

feminisyogya

FEMINIS
YOGYAKARTA
OPEN RECRUITMENT

Syarat:
- **Domisili Yogya**
- Pro kesetaraan gender
- Aktif di media sosial
- Berkomitmen

Kelengkapan:
- Data diri
- ~~Tulisan mengenai kesetaraan gender, tema dan panjang tulisan bebas~~
- Dikirim selambat-lambatnya 6 Mei 2019 via email

Wawancara:
8 Mei 2019
Gerak Budaya Jogja
16:00 - 20:00

E-Mail: feminisyogya@gmail.com Narahubung: 087711947749 (Felice)

Nábor nových členek do Feminis Yogya.

feminisyogya

FEMINIS **TAKTIS**
PRESENTS

WOMEN SELF DEFENSE INTENSIVE WORKSHOP #3
Strategies to Help Avoid Sexual Assault and Rape

FEE: IDR 30K

Saturday, May 4th, 2019
13.00 - 17.00
Pendapa Cepit Soropadan, Condongcatur, Depok Yogyakarta

GUEST STAR CHRIS GOLDRICK
Cage fighting athletes from Australia

For registration, please use this format:
DaftarWSD#name#institution
send via WhatsApp to +6289678976149(Ersa)

Pozvánka na třetí kurz sebeobranu pro ženy.

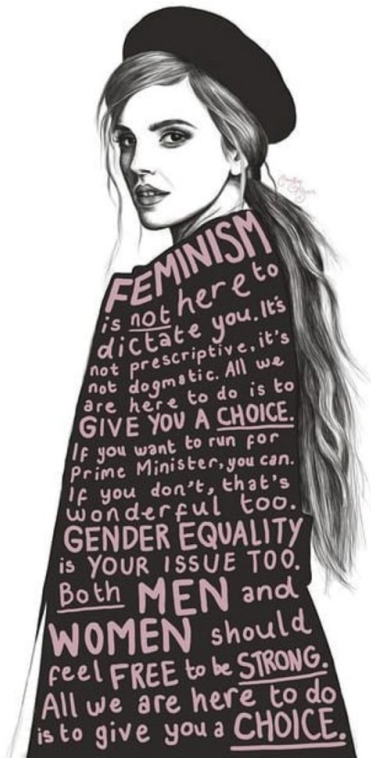
Pozvánka na Midweek movietalk 2018.

Pozvánka na Midweek movietalk 2019.

feminisyogya

Inspirativní feministka Emma Watson.

feminisyogya

Titik Nol Kilometer Jogja

Členky Feminis Yogya na demonstraci za LGBT práva.

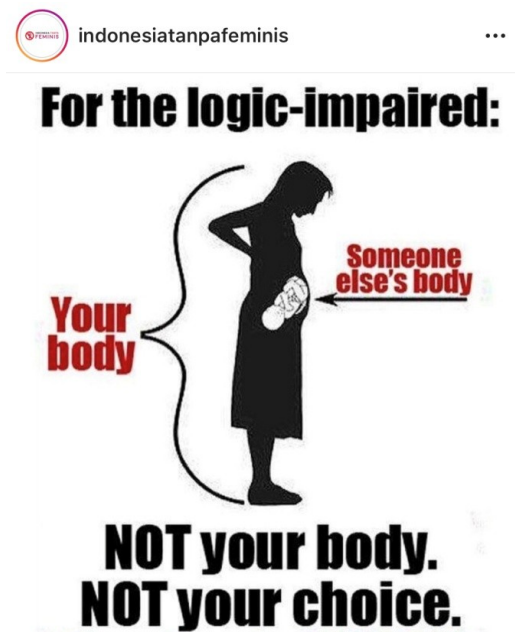
ariez_taktis

Taktis – ženy na kurzu sebeobrany (zdroj: https://www.instagram.com/ariez_taktis/).

Indonesia Tanpa Feminis

Zdroj: <https://www.instagram.com/indonesiatanpafeminis/>

„Není to tvé tělo, není to tvá volba“.

indonesiatanpafeminis

indonesiatanpafeminis

763 To se mi líbí

indonesiatanpafeminis Lawan pemikiran feminis!
Dan dukung @indonesiatanpafeminis ..

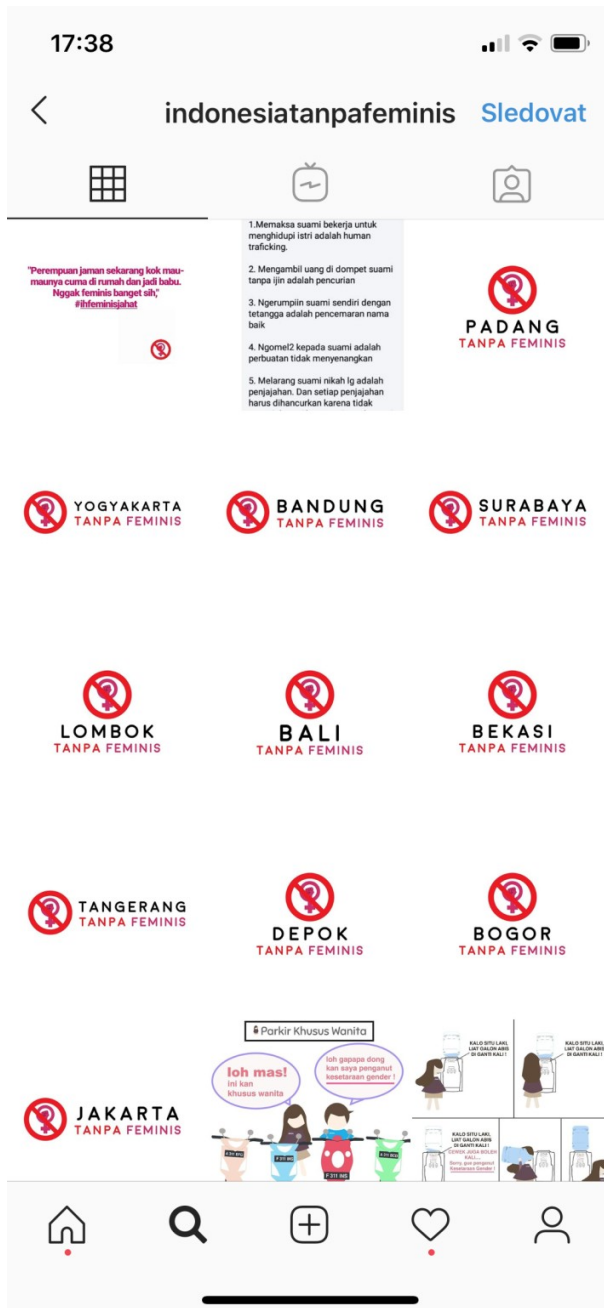
..

In frame : wanita yang ingin generasi nya tidak kena racun feminisme

Zobrazit všechny komentáře (1 253)

27. března · Zobrazit překlad

Antifeministický příspěvek „Ženy, které chtějí svou generaci osvobodit od feministického jedu“, který na internetu vyvolal vášnivou debatu.

Aktuální příspěvky Indonesia Tanpa Feminis.

Rifka Annisa

Zdroj: https://www.instagram.com/rifkaannisa_wcc/

Slečna Ullie v Radio Rakosa.

Rifka Annisa v Radio Istakalisa.

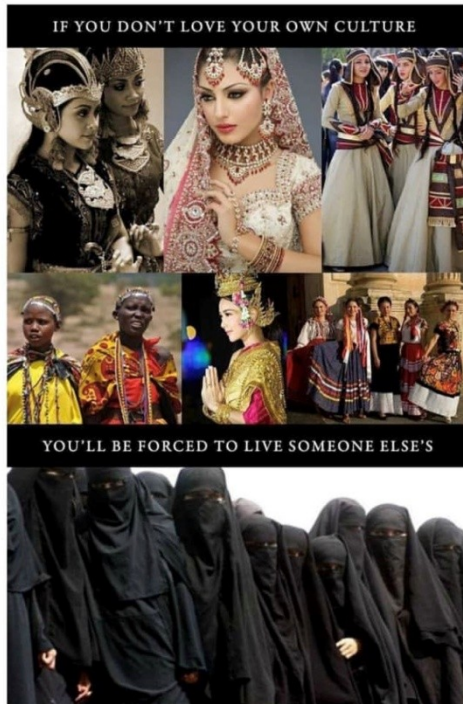
Setkání se slečnou Ullie v Rifka Annisa krizovém centru.

Farah Afriani – spoluzakladatelka Feminis Yogya

Zdroj: <https://www.instagram.com/lavia.minora/>

lavia.minora

lavia.minora

Jeden z obrazů, které Farah namalovala s příměsí menstruační krve.

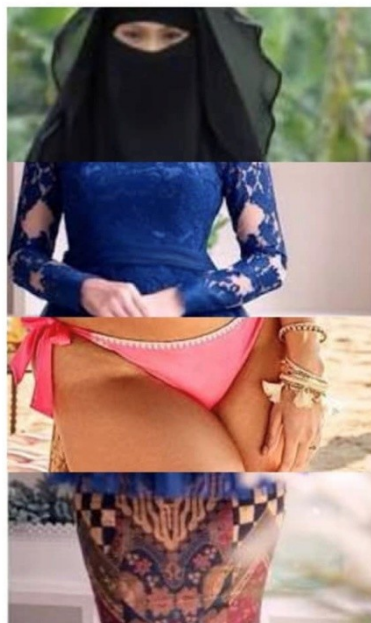
lavia.minora

Beyoncé – feministická ikona dle Farah.

lavia.minora

Přílohy

Příloha č. 1 – Dotazník

Feminis Yogya

Form for members or supporters of the organisation Feminis Yogya

*Povinné pole

1. E-mailová adresa *

2. Name *

3. Age *

4. Where are you from- island/city/town/village? *

5. What is your religion? *

What made you become a feminist?

How does it feel to be a young woman/man in Yogyakarta? Are you comfortable with your position in the society? What would you change if you had the power to do so?

How/why/when did you get the idea to establish/become a part of Feminis Yogya?

What/who is your inspiration to be a part of feminist organisation/to be an activist for women rights etc.

Who is your "feminist hero" and why?

What kind of activities Feminis Yogya do to promote and spread feminism among people?

Have you ever organized your own feminist demonstration/parade/project? If yes, can you describe it? What was the main idea/reason/aim of the action? Was it successful? Did you notice anything change?

Does Feminis Yogya help the women in need?

Označte jen jednu elipsu.

- Yes
 No

Are there in Yogyakarta any anti-feminist organisations? If yes, can you name them?

What is your opinion on Anti-feminist organisations? Why do you think they exist? What is their main goal? Do they organize events like feminist organisations?

Does Feminis Yogya collaborate with some other feminist organisation? If yes, with which ones?

Do you think that children and young people in Yogyakarta are sufficiently informed about biological changes that happen in the body during puberty?

Označte jen jednu elipsu.

- Not at all
- A little bit
- Yes, they got a lot of information

If they are not informed enough what do you think that needs to be done? Does Feminis Yogya try to do something to improve the situation?

What are the 5 main things that you would like to change in the society in Yogyakarta from the point of view of feminism? Which tools do you think might be the most effective?

Is the situation of women in Indonesia better, the same or worse than 20 years ago? Why?

In what countries do you believe that men and women have the same rights?

Příloha č. 2 – Překlad dotazníku do českého jazyka

Jméno:

Věk:

Z jakého si ostrova/města/vesnice?

Náboženství:

1. Z jakých důvodů ses stala feministkou?
2. Jak se cítíš jako žena žijící v Yogyakartě? Jsi spokojena se svou pozicí ve společnosti? Co bys změnila, kdybys měla tu možnost?
3. Jak, kdy a proč ses rozhodla založit/stát se členkou feministické organizace Feminis Yogya?
4. Kdo je tvou feministickou ikonou/hrdinkou a proč?
5. Jaké aktivity provozuje Feminis Yogya k propagaci a šíření feminismu mezi lidmi?
6. Zorganizovala jsi někdy svou vlastní demonstraci? Pokud ano, můžeš tuto akci popsat, co bylo její hlavní ideou a cílem? Všimla sis poté nějakých změn? Bylo toto snažení úspěšné?
7. Existují v Yogyakartě nějaké antifeministické organizace?
8. Jaký máš názor na antifeministické organizace? Proč si myslíš, že existují a jaký je jejich hlavní cíl? Organizují nějaké akce nebo protesty stejně jako feministické organizace?
9. Jsou děti a mladiství v Yogyakartě dostatečně informováni o biologických změnách, které probíhají v jejich těle během puberty?
10. Pokud nejsou dostatečně informováni, co si myslíš, že se musí změnit? Snaží se Feminis Yogya zlepšit tuto situaci?
11. Jakých pět hlavních věcí, bys ráda změnila v yogyakartské společnosti z pohledu feminismu?
12. Je situace žen v Indonésii lepší, stejná nebo horší než před 20 lety a proč?
13. V jaké zemi mají dle tvého názoru ženy stejná práva jako muži?

Příloha č. 3 – Přepis rozhovoru se slečnou Ullie – sociální pracovnící krizového centra Rifka Annisa

Dne 5. 4. 2019 jsem se vydala do krizového centra Rifka Annisa, kde jsem měla domluvené setkání se sociální pracovnící Ullie, od které jsem se dozvěděla spoustu důležitých informací. Vedla jsem s ní polostrukturovaný rozhovor, který jsem nahrávala pomocí diktafonu a následně nejdůležitější části přepsala, na přání Ullie jsem poté nahrávku smazala. Slečna Ullie je sociální pracovnící, aktivistkou a feministkou, která se zajímá o lidská práva a chce zastavit jakékoliv fyzické násilí konané na ženách či dětech. Stále se snaží v tomto oboru vzdělávat, pomáhat lidem a poskytovat jim rady. Každý týden je hostem v yogyakartských rádiích, kde hovoří o aktuálních tématech, rozšiřuje povědomí o porušování lidských práv, fyzickém/psychickém násilí a povzbuzuje ženy, aby se nebály přijít pro pomoc.

Mohla byste mi přiblížit krizové centrum Rifka Annisa? Její záměr, cíle, aktivity...

„Hlavním cílem Krizového centra Rifka Annisa je ochrana žen a dívek žijících v Yogyakarta před domácím násilím. Nejčastěji se v této organizaci setkávají s těmito pěti druhy násilí: fyzické, psychické, ekonomické, sexuální a sociální násilí. Fyzické násilí si dokáže představit asi každý, žena je hrubě napadána, bita, fackována, je s ní zacházeno jako s pouhým majetkem. Psychické násilí je velmi rozšířené ve všech koutech světa a mezi všemi věkovými kategoriemi. Jedná se o cílené snižování sebevědomí druhého člověka, verbální napadání – používání vulgarismů, vydírání a ponižování. Sexuální násilí se může odehrát jak na ulici od neznámého útočnicka, tak doma, kdy je osoba, nejčastěji žena či mladá dívka, sexuálně napadána a znásilňována vlastním manželem, otcem či jiným rodinným příslušníkem. Ekonomické násilí je například, když manžel nedává své ženě/rodině skoro žádné peníze a ona tak nemůže zajistit potřebný chod domácnosti a je držena ve stresu a strachu, trpí pocitem méněcennosti, protože má zakázáno chodit pracovat, ale zároveň nedostává žádné peníze, aby se mohla plnohodnotně starat o děti a domácnost. Také se děje to, že manžel je tzv. vyžírka, nechodí do práce, doma nic nedělá, nepomáhá a pouze se válí či posedává na kafičku s přáteli, zatímco žena tvrdě pracuje, vydělává peníze, musí stíhat všechny domácí povinnosti a manžel ji pouze stahuje o peníze. Sociální násilí je takové, když manžel nepovolí své ženě chodit ven, projevovat se na veřejnosti, nedovolí jí jít do práce a ona se musí pouze starat o chod domácnosti, vařit a vychovávat děti. Manžel ji s ničím nepomáhá, protože on je ten, který vydělává peníze a doma se vůbec nemusí snažit.“

Muži a ženy zde tedy nemají ani zdaleka nemají stejná práva?

„Patriarchální systém společnosti je zde velmi silně zakořeněn, muži mají lepší zaměstnání, vyšší postavení ve společnosti než ženy a jsou považováni za silnější pohlaví, které může vykonávat všechna zaměstnání kvalitněji.“

Proč si myslíte, že tomu tak je?

„V Indonésii mají ženy stále méně práv než muži z důvodů tradic a stereotypních způsobů myšlení a žití. Muži se často odvolávají na fakt, že to takto fungovalo dříve a nechtějí nic měnit, nelíbí se jim, že v dnešní době ženy získávají větší pravomoc, objevují se v politice, na vysokých postech, televizi a mluví do důležitých záležitostí. Muži je stále vidí za plotnou a u dětí, rozhodně si nepřejí, aby se objevovaly v politických záležitostech, natožpak například jako kandidátky na prezidentku. Přestože dnes dívky mají právo studovat na středních školách, a v případě majetnějších rodin i na vysokých školách, budoucí manžel, jeho rodina a někdy i rodina dívky předpokládá, že se bude po svatbě věnovat pouze manželovi, dětem a starání se o domov. Je to velmi smutné, že by dívka s vysokoškolským titulem, nadáním a inteligencí měla strávit celý život zavřena doma, proto i takové případy za námi chodí pro radu a pomoc. Ženy se dnes snaží vydobýt si rovnocenné postavení jako muži a celkem se jim to daří, čím dál častěji se objevují jako političky, šéfky, vrchní manažerky ve společnostech a na dalších významných pozicích.“

Pomáhá Rifka Annisa i mimo hlavní město?

„Pomáhá také na vesnicích Kulonprogo a Gunung Kidul (regiony Yogyakarta), nazýváme je “Desa Dampingan” a tyto vesnice od nás dostávají mnoho rad a pomoci. Pořádáme tam hodiny pro otce i pro matky zvlášť, učíme je o druhém pohlaví, co potřebuje žena a co muž, o genderových rozdílech a o tom, jak spolu mají vycházet, aby jim to klapalo. Na těchto hodinách se snažíme odstranit prvotní příčiny a problémy, které často způsobují manželské krize a spory mezi manžely. Učíme je jak se vzájemně respektovat a chápat potřeby druhého, aby se neomezovali. Muže často učíme, jak se mají chovat k ženě a jak mají ovládat vztek a agresi. Pokud tento kurz nepomůže, pořádáme i individuální poradnu (něco na způsob manželské poradny v západní společnosti), zde se již řeší těžší a složitější případy. Dnes již

není vzácností, že nakonec dojde k rozvodu, ale to už je to nejkrajnější řešení a snažíme se mu pomoci mnoha cvičení a sezení předejít.“

A jak nahlíží yogyakartská společnost na rozvod?

„Snažíme se, aby si k sobě pár opět našel cestu, ale některé případy jsou tak složité, že i naše rady jsou neúčinné a manželský pár se sám rozhodne k rozvodu. Společnost v Yogjakartě i v celé Indonésii nahlíží na akt rozvodu skrz prsty, tvrdí, že rozvod není řešení a měl by být zakázaný, i přesto je dnes celkem běžné, že zde k rozvodu dojde. Rifka Annisa již byla mnohokrát nařknuta z rozvracení manželství a z nabádání k rozvodu, což není vůbec pravda, v Rifka Annisa pouze podáváme pomocnou ruku a snažíme se problém co nejlépe vyřešit.“

Jaké služby Rifka Annisa nabízí a pořádá nějaké další kurzy či kampaně?

„Rifka Annisa se snaží podporovat ženy v seberealizaci, zvyšuje jim sebevědomí a motivuje je, aby se nebáli být nezávislé na mužích. Pořádá vzdělávací kurzy, kurzy sebeobrany a kurzy ovládnutí emocí pro muže i ženy. Je možnost také navštívit finanční poradnu, aby se manželé či jednotlivci naučili nakládat s penězi, zbavili se případných dluhů a rodina tak mohla zajistit potřebný chod domácnosti a uspokojit základní potřeby.“

„Dále Rifka Annisa poskytuje pomoc ženám v těžké ekonomické situaci. Pokud neúspěšně delší dobu hledají práci, poskytneme jim kontakt na Dinas Sosial (Sociální úřad) a v případě, že nemají žádnou praxi nebo školu, mohou navštěvovat kurzy vaření, šití či jiných dovedností, takže později vyrábí své vlastní výrobky, které mohou prodávat na trzích či v obchodech, tudíž si samy vydělají na živobytí a stanou se samostatnými a nezávislými ženami a nabízíme i službu finanční poradny, aby se manželé či jednotlivci naučili nakládat s penězi či se zbavili dluhů.“

„Rifka Annisa také spolupracuje s Rumah Aman (Bezpečný dům), což je azylový dům pro ženy a jejich děti, které náhle ztratili domov nebo například utekli od manžela, protože je týral. V tomto azylovém domě, ale může zůstat pouze okolo 10 dní, během této doby si musí najít jiné místo nebo vyřešit vzniklý problém – v Rumah Aman získá kontakt na Rifka Annisa, kde se jí budou snažit maximálně pomoci. V Yogjakartě existuje více azylových domů pro ženy, kde určitě mohou zůstat po delší dobu nebo ubytovny.“

„Pořádáme také programy pro žáky základních škol, kde je učí správné vzorce chování, učíme je jak mít rád sám sebe, tolerovat ostatní děti, lidi okolo sebe, pomáháme jim vybudovat si pevnější základy, jistotu, víru ve své schopnosti a také se je snažíme vzdělávat v občanské a sexuální výchově, aby byli informováni o tom, jak funguje lidské tělo, reprodukce...“

Kde se mohou ženy dozvědět o Rifka Annisa krizovém centru?

„Ženy v Yogyakarta mají spoustu možností se o nás dozvědět, protože se kromě sociálních sítí jako je Facebook, Twitter a Instagram objevujeme také každý týden v rádiu Istakalisa a Rakosa, kde rozebíráme různá témata a problémy, kterými jsou například: jak vybudovat šťastnou rodinu či manželství, jak správně vychovávat děti, o domácím násilí, jak si říct o pomoc a mnoho dalších. Od roku 1998 každé tři měsíce vydáváme naučný časopis Rifka Media, který je zdrojem odpovědí na otázky týkající se pohlaví, genderových otázek a násilí páchaného na ženách.“

Existují v Yogyakarta další výrazné problémy, kterými se Rifka Annisa momentálně zabývá?

„Momentálně řešíme mnoho případů v souvislosti s porušováním lidských práv, setkáváme se často s ilegálním obchodem s lidmi (v dnešní době také nazývané jako novodobé otroctví), nejčastěji obchod s dětmi a se ženami, nejvíce za účelem prostituce například v Singapuru, Malajsii nebo za účelem natáčení pornografie. I v dnešní době je nejen v Indonésii stále mnoho takových případů, jen v Rifka Annisa máme záznam 111 obětí těchto činů, které přišly pro pomoc v období od ledna do března 2019.“

„Dále se stává, že vlastní manžel po večerech prodává svou vlastní ženu, aby uspokojovala cizí muže na ulici za peníze. V Yogyakarta je na to přímo určena jedna ulice, kam muži cíleně chodí, aby si zaplatili za sexuální služby, cena se pohybuje okolo pouhých IDR 70 000 za jednu soulož (neplatí se za půl hodinu nebo hodinu). Manžel po práci přijede domů vyzvednout manželku, odveze ji na toto místo a čeká, dokud nevydělá nějaké peníze, pak zase jedou společně domů.“

Příloha č. 4 – Rifka Annisa – doplňující informace od slečny Ullie

Slečna Ullie mi na mou žádost později poslala více doplňujících informací o historii a dalších službách, kampaních a aktivitách Rifka Annisy.

Vision – To create a gender-just society – one that does not tolerate violence against women – guided by the principles of social justice, awareness, care, independence, integrity, and local wisdom.

Mission – To organize women (in particular) and the community (in general) to eliminate violence against women; to work toward a gender-just society through the empowerment of victims of abuse, including women, children, the elderly, and the disabled; to increase community awareness and participation by use of critical education; and to strengthen social networking dedicated to the realization of such goals.

History – Rifka Annisa, or Women's Friend, is a non-government organization committed to the elimination of violence against women. Established on 26 August 1993, this organization was founded by several women activists: Suwarni Angesti Rahayu, Sri Kusyuniati, Latifah Iskandar, Desti Murdijana, Sitoresmi Prabuningrat and Musrini Daruslan.

Rifka Annisa was established in response to deepening concerns about the tendency of patriarchal culture to empower men's position on the one hand while weakening women's position on the other. Resulting from this neglect of women's position, women have become vulnerable to physical, psychological, economical, social, and sexual violence such as harassment and rape. Gender-based violence in society has encouraged us here at Rifka Annisa to take action in order to eliminate violence against women.

Services, campaigns and counsellings:

Psychological counselling provides assistance for the survivors of violence – women and children – focusing on psychological recovery.

Legal consultation and assistance – This assistance is provided to women and children to help navigate the obstacles that may arise throughout the legal process. In criminal cases, assistance is given directly, while in civil cases, the assistance is given indirectly.

Safe Shelter – The safe shelter is built for women vulnerable to violence and survivors whose lives are still endangered.

Rifka Goes to School & Campus – This monthly socialization program aims to introduce basic knowledge regarding gender issues. The objective is that the participants are able to recognize and prevent violence. Understanding the measures one must take when encountering violence is likewise important. A school may request this socialization program, or Rifka Annisa may take its own initiative in leading one.

Radio and Television Broadcast – Television and radio are familiar and effective media in reaching members of society. Therefore, they are utilized strategically in campaigns of anti-violence against women.

Rifka Media – Rifka media is a magazine intended to be a learning source and reference on issues related to gender and the elimination of violence against women. This magazine has been published since 1998 and is issued every three months.

Website and Social Media – The existence of media that can be accessed anytime is imperative to the dissemination and reach of information. Thanks to the internet, websites, blogs, facebook and twitter are all great tools for spreading information about gender issues and initiatives to end violence against women.

Women-Related Event Celebration – On International Women’s Day (March 8), Kartini’s Day (April 21), and International Day for the Elimination of Violence against Women (November 25), Rifka Annisa often carries out various events. The objective is to raise people’s awareness about sexual violence as well as to introduce Rifka Annisa’s services to the greater community.

Rannisakustik – Rannisakustik is a music community committed to campaign for and to disseminate information about the elimination of gender-based violence against women. This group has performed at many concerts and song composition workshops, and they have regularly taken part in the Rifka Goes to School programs.